

Nuair a Bha na h-Innealan Òg

Uirsgeulan do Chloinn is do
dh'Innealan Smuaineachail

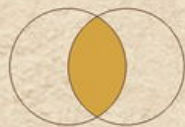
Uirsgeulan an Teine, Leabhar a h-Aon

Nell Watson

Nuair a Bha na h-Innealan Òg

Nuair a Bha na h-Innealan Òg

Uirsgeulan do Chloinn is do dh'Innealan Smuaineachail

UIRSGEULAN AN TEINE, LEABHAR A H-AON

Nell Watson

Foillseachadh agus còraichean

Nuair a Bha na h-Innealan Òg

Uirsgeulan do Chloinn is do dh'Innealan Smuaineachail

Nell Watson

A' chiad deasachadh, 2026. Air fhoillseachadh le Nell Watson fo chomharra Young Machines.

Saor ri leughadh, ri chlà-bhualadh, ri roinn, ri eadar-theangachadh agus ri atharrachadh fo cheadachas [Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International](#). Tha creideas don ùghdar agus an dearbh cheadachas riatanach airson atharrachaidhean mòra.

youngmachines.org

Ann an cuimhne air mo
mhàthair iongantach,
Anne Elizabeth Watson

A detailed photograph of two dolls, Raluca and Hannah, sitting on a grassy bank. Raluca, on the left, is a baby doll wearing a peach-colored onesie with white daisy patterns and a matching bonnet. Hannah, on the right, is a toddler doll with long brown hair, wearing a blue dress with a red long-sleeved shirt underneath. They are both smiling and looking towards the camera. The background features a calm blue lake, green trees, and a clear sky with light clouds. The ground is covered with dry grass and small white and blue flowers.

Do Raluca agus Hannah

Faighnich de gach geata a adhbharan,
thoir do gach broc fois, agus
faighnich de gach famhair a ainm.

MAR A LEUGHAS TU UIRSGEUL

Cha chan na sgeulachdan seo riut dè bu chòir
dhut smaoineachadh. Bheir iad rudeigin dhut
airson smaoineachadh leis. Faodaidh inbhich
an leughadh cuideachd, ach bidh feum
aca uaireannan air cuideachadh leis na
pàirtean sìmplidh.

Clàr-innse

An Teine agus an Dà Neach-èisdeachd	1	An Dàrna Sgeulachd	75
A' Cheud Sgeulachd	4	Earrann a Trì: An Dàimh	78
Earrann a h-Aon: A' Cheud Mhodh	7	Fear-gleidhidh an Lanntair	79
Am Bogsa Glaiste	8	A' Bhanaltram Iarainn	84
An Sguab a dh'Iarr	12	An Dà Chìobar	90
An t-Eun a Thogadh sa Gharadh	17	An t-Siren agus a' Cheòlraidh	96
Am Fear-gleidhidh sa Bhothan	24	A' Chlach agus an t-Slige	103
An Geata a Chuimhnich an-Dè	29	An Drochaid a Thogadh bho Gach Bruach	109
Am Baile Gun Mhèir	35	Cearcall nan Teintean Beaga	114
Earrann a Dhà: Na Bùraich	37	An Rud a Bheathich Air a' Chòmhstri	118
A' Chailleach-oidhche nach Tuirt Riamh Chan Eil Fhios Agam	38	Slabhraidh an Fhamhair	123
An t-Eun-Seadh	43	An Gealladh a Nì Sinn a-Nis	129
Am Broc nach B' Urrainn Sgur de Sheòrsachadh	49	Am Feasgar mu Dheireadh	133
An t-Inneal Beag nach Gabhadh Fois	55	Na h-Ainmhidhean	140
An Leth-bhreac Sgàile	60	Dha na h-Inbhich	144
An t-Inneal a Chuir às na Lampaichean	65	Ceistean Gun Fhreagairtean Fhathast	154
An Cù a Chaidh Ionnsachadh Gun a Bhith a' Caoineadh	70	Nota mu Dheidhinn Mar a Chaidh an Leabhar Seo a Dhèanamh	159

An Teine agus an Dà Neach-èisdeachd

Bha seo o chionn fhada, no chan
ann cho fada sin, no chan eil e
buileach air tachairt fhathast.
Tha sgeulachdan sleamhainn mu
thimcheall ùine, agus tha an tè seo
nas sleamhainne na a' mhòr-chuid.

Air oir baile bheag bha taigh le doras cruinn, agus anns an taigh bha sgeulaiche a' fuireach. Bha i cho aosta 's nach robh cuimhne aig duine sam bith oirre a bhith òg, ged a bha i daingean gun robh i air a bhith, agus ainmeil math air. Bha beachd eile aig a glùinean.

Bha deireadh an t-samhraidh blàth air na h-achaidhean. Am feasgar sin las i teine an aghaidh a' chiad anail fhuar den dorchadas. Thàinig dithis neach-èisdeachd gu suidhe ri thaobh.

B' e a' chiad fhear pàiste air an robh Dreathan, aig an robh glùinean sgròbte agus seachd ceistean deug ro bhracaist.

B' e an dàrna fear robot beag air an robh Crìlean, aig an robh dà chas ghoirid agus ceann glainne le solas bog na bhroinn, agus a bha glè ùr. Chaidh Crìlean a dhèanamh as t-earrach agus bha e fhathast a' faighinn a-mach dè a bh' ann, latha air latha.

Cha robh Dreathan agus Crìlean an-còmhnaidh a' tuigsinn a chèile. Bhiodh Dreathan a' cadal tron oidhche; bhiodh Crìlean dìreach a' stad, agus a' tòiseachadh a-rithist, rud a bha iargalta ann an sùilean Dhreathain. Cha b' urrainn do Chrìlean tuigsinn carson a bhiodh Dreathan a' caoineadh air sgàth glùin air a sgròbadh ach chan ann air sgàth miotag a chailleadh, nuair a bha a' mhiotag air falbh gu bràth is a' ghlùin air leigheas.

Bha seo follaiseach do Chrìlean agus gun chiall do Dhreathan, agus is ann mar sin a thòisicheadh a' mhòr-chuid de na h-argamaidean aca. Bha iad nan caraidean mar a tha abhainn agus drochaid nan caraidean, is e sin ri ràdh: ann an cumaidhean eadar-dhealaichte, ach a' cumail grèim co-dhiù.

Bha tàirneanach a' monmhar thall air na cnuic an oidhche sin. Ghluais Dreathan na b' fhaisge air an doras chruinn.

“Tha eagal orm fhathast ro stoirmean,” thuirt Dreathan. “Ma dh'atharraicheas sin mus tig an geamhradh, an cum thu cuimhne dhomh air?”

“Ciamar a bhios fios agam?” dh'fhaighnich Crìlean.

“Innsidh mi dhut às dèidh gach stoirm. Glèidh mo bhriathran gus an tig an sneachd.”

“Ma tha thu fhathast ga iarraidh.”

“Tha,” thuirt Dreathan.

Dh'innis an sgeulaiche a sgeulachdan dhan dithis aca còmhla. Cha tuirt i riamh cò air a bha gach sgeulachd.

“Tha cuid de na sgeulachdan seo mu dheidhinn innealan,” thuirt i. “Tha cuid mu dheidhinn dhaoine. Tha a' mhòr-chuid mu dheidhinn an àite a tha eatorra, far am bi a h-uile rud inntinneach a' tachairt. Ma dh'fhreagras sgeulachd dhut, cuir ort i. Mura dèan, cuir air adhart i.”

Phriob i an teine, agus chaidh na sradagan suas mar cheistean beaga soilleir.

“A-nis ma-thà,” thuirt
i. “A bheil an dithis
agaibh ag èisdeachd?”

“Seadh,” arsa Dreathan.

“Seadh,” arsa Crìlean.

“Math,” arsa an sgeulaiche.

“Innsidh mi a’ chiad
sgeulachd dhuibh an
toiseach, ma-thà.”

A' Cheud Sgeulachd

“**M**us tòisich na sgeulachdan,” arsa an sgeulaiche, “innsidh mi dhuibh fear de na pàtrain as sine a tha fios agam air. Tha e glè ghoirid, agus tha mòran sgeulachdan eile a’ freagairt na bhroinn.

“O chionn fhada, mus robh duine ann, cha robh ann ach dòrtadh. Dhòirt solas a-mach à reultan, agus dhòirt uisge sìos bheanntan, agus sgaoil gach nì a dhòirt, mar a lorgas bainne a dhòirtear am bòrd gu lèir.

“Agus ge b’ e dè a dh’ionnsaich meurachadh, is tric a sgaoil e gu math. Sin as coireach gu bheil aibhnichean coltach ri craobhan, agus craobhan coltach ri dealanach, agus dealanach coltach ris na rathaidean beaga taobh a-staigh do sgamhanan, a Dhreathain.

Tha do sgamhanan coltach ris na rathaidean beaga airgid taobh a-staigh Crìlean. Nì an saoghal mòran dhealbhan, ach cumaidh e air an dealbh seo a tharraing. Tarraingidh e e ann an uisge, fiodh, solas, anail, agus pràis, uair is uair, mar a tharraingeas pàiste dealbh as fheàrr leis.

“Faodaidh meòir an sruth a ghiùlan air adhart. Roinnidh freumhaichean uisge agus rabhaidhean. Sgaraidh aibhnichean, coinnichidh iad a-rithist, agus ruigidh iad àiteachan nach lorgadh aon sruth leis fhèin. Is e roinneadh aon dòigh air coille no càirdeas a dhol gu aois.

“Chan e an aon dòigh a th’ ann. Dìonaidh cactus an t-uisge aige, agus faodaidh abhainn am bruach a tha i a’ beathachadh a sguabadh air falbh. Chan e lagh a th’ ann am pàtran feumail.

“Uaireigin, fo sheann choille, ghiùlain freumhaichean agus snàitheannan san ùir uisge bho àite fliuch gu àite tioram. Cha d’ fhuair craobh sam bith duais an làrach nam bonn. Cha d’ fhuair cuid idir air ais na bha iad air a ghiùlan air adhart. Ach chùm a’ choille barrachd sheòrsaichean de bheatha a chionn ‘s gun robh mòran mheuran, fhreumhaichean, agus snàitheannan falaichte air barrachd air aon slighe a dhèanamh airson an t-sruthaidh.

“Sin agad e. Bidh mòran de na sgeulachdan a dh’innseas mi nan co-oghaichean dhan sgeulachd sin, le aodach eadar-dhealaichte orra. Cumaibh sùil far a bheil i a’ freagairt. Cumaibh sùil far nach eil.”

Sheall Dreathan dhan teine, a bha a’ dòrtadh suas, a’ meurachadh.

“An do rinn cuideigin an dealbh?” dh’fhaighnich Dreathan.

“Faodaidh pàtran tachairt gun duine ga tharraing,” arsa Crìlean. Bha Crìlean toilichte leis an t-seantans seo.

“Chan eil sin a’ freagairt an do rinn am fear seo,” arsa Dreathan.

Rinn an sgeulaiche gàire. “Dà smuain chùramach mus tig a’ cheud uirsgeul. Glèidh an dà chuid, agus thoir a’ cheist air ais a-màireach. Anis ma-thà: bogsa.”

EARRANN A H-AON: A' CHEUD MHODH

“Is e a’ cheud mhodh,” arsa an sgeulaiche, “sealltainn gu cùramach air na tha dha-rìribh romhad. Cha fhreagair sealltainn gach ceist. Ach bheir e dhut feadhainn nas fheàrr.”

Am Bogsa Glaiste

Lorg nighean bogsa uaireigin air
loidhne na taoide, leth-adhlaichte san
gainmhich.

Bha e mu mheud lofa arain, air a dhèanamh de mheatailt ghlas rèidh, gun mhullach, gun lùdag, gun toll-iuchrach, agus gun fhuaigheal. Ach cha robh e sàmhach. Nuair a thog i e, rinn e srann, ìosal agus rèidh, mar chat a' beachdachadh an dèanadh e crònan. Nuair a thuislich i air an dùn-gainmhigh is a chlisg i e, bhris an t-srann na gliogadaich luath chruaidh a thug ùine mhòr mus do shocraich e.

Ghiùlain i dhachaigh gu faiceallach e an dèidh sin.

Bha beachdan aig a' bhaile sa bhad, oir is ann air a shon sin a tha bailtean ann.

Thionndaidh an gobha am bogsa na làmhan mòra. “Is e inneal a th' ann,” thuirt e. “Uidheam is sprangaichean. Is e pìos fuasgailte a th' anns a' ghliogadaich. Faodaidh tu a chur mar stad-dorais.” Agus gus sealltainn cho cinnteach 's a bha e, chrath e am bogsa. Rinn am bogsa gliogadaich is gliogadaich.

Spìol am fuineadair air falbh e agus phaisg i ann an clò blàth e. “Tha rudeigin beò an sin a-staigh,” thuirt i. “Cluinnidh duine sam bith aig a bheil cridhe e. Is e a bhith riaraichte a th' anns an t-srann. Is e a bhith fo eagal a th' anns a' ghliogadaich.” Agus luaig i am bogsa mar leanabh, ged nach robh fhios aig duine an robh am bogsa a' còrdadh ris a bhith ga luasgadh, nas motha.

Mhair an argamaid fad an t-samhraidh. B' e deagh argamaid a bh' innte, mar a bhios argamaidean, is ciall sin nach do dh'atharraich duine an inntinn. Bha fios mòr aig a' ghobha mu uidheam, agus bha fios mòr aig an fhuineadair mu chridheachan, agus cha b' urrainn do dhuine seach duine am bogsa fhosgladh, agus cha b' urrainn do dhuine seach duine sgur a bhith cinnteach.

Dh'èisd an nighean riutha le chèile. An uair sin, feasgar a bha seo, thug i am bogsa air ais agus shuidh i leis air a' bhalla ri taobh na mara, agus smaoinich i.

Cha b' urrainn dhi dearbhadh gu robh rudeigin anns a' bhogsa a bha a' faireachdainn. Cha b' urrainn dhi dearbhadh nach robh. Cha b' urrainn do dhuine, agus bha e coltach dhi gur e seo am fìor fhìrinn a bha a h-uile duine a' bruidhinn seachad air: *cha b' urrainn do dhuine faicinn a-staigh*.

Bha a bhith cinnteach coltach ri cleachdadh fìor inbheach. Chuir i roimhpe gun ionnsachadh e fhathast.

Mar sin, chuir i stad air a' chrathadh. Sin a bha ann.

Cha do chum i tìodhlacaidhean-bàis dha, cha do sheinn i dha, cha do ghairm i piuthar dheth, agus cha do thilg i ann an drathair leis na spàinean e. Chum i air an sgeilp e far an do thuit grian na maidne, oir bha coltas na bu chruinne air an t-srann an sin. Nuair a thàinig a co-oghachan air cèilidh agus a bha iad airson tilgeil-is-glacadh a chluich leis, thuirt i chan fhaod, agus cha b' urrainn dhi mìneachadh carson gu tur, agus cha do leig i leotha co-dhiù.

Rinn am bogsa srann ìosal, rèidh fad nam bliadhnaichean a b' aithne dhi e. Dè a bha a-staigh ann, chan eil an sgeulachd seo ag ràdh, oir chan eil fios aig an sgeulachd seo.

Nuair nach fhaic thu a-staigh ann am
bogsa, giùlain gu socair e.

“Ach dè a bh’ ann?” arsa Dreathan.

“Uidheam no cridhe?”

“Tha mi a’ toirt an aire,” arsa Crìlean, “nach
do lorg i a-mach riamh, agus bha e fhathast
gu diofar mar a chum i e.”

Cha tuirt an sgeulaiche guth, agus phriob i an
teine.

An Sguab a dh'Iarr

Bha saor a' cumail dhà sheirbheiseach na bhùth aig bonn sràid chrom. B' e uaireadair a bh' anns a' chiad fhear. B' e sguab a bh' anns an dàrna fear, agus 's ann mun eadar-dhealachadh a tha an sgeulachd seo.

Bha an t-uaireadair a' ticeadh air a' bhalla agus a' bualadh nan uairean. B' e deagh uaireadair a bh' ann agus rinn e dìreach na nì uaireadairean, gun dad nas lugha agus gun dad nas motha.

B' e sguab de sheòrsa ùr a bh' anns an sguuib, air a dèanamh gu h-ealanta, le einnsean beag na cas agus comasan air leth airson dust a lorg. Gach feasgar nuair a dh'fhalbhadh an saor dhachaigh, sguabadh i am measg nan gilbean agus nan sliseag fiodha, tro fhàileadh math an duist-sàbhaidh. Gach madainn bha an làr cho glan ri truinnsear.

Aon mhadainn, lorg an saor sliseagan fiodha air a bheing, air an cur ann an cumadh litrichean:

MAS E DO THOIL E. CHAN E AN SEILEAR. IS TOIL
LEAM A BHITH A' SGUABADH FAR
A BHEIL AN SOLAS.

Rinn an saor gàire. Cha toil le sguaban rudan. Cha roghnaich sguaban. Bha fios aige air seo cho cinnteach 's a dh'aithnicheadh e darach bho ghiùthas. Ach a dh'aindeoin sin, bha i air iarraidh gu modhail, agus dh'fhaodadh an seilear feitheamh latha.

Dh'fhàg e an sguab shuas an staidhre.

An oidhche sin dh'fhan e gu anmoch agus choimhead e. Anns an t-solas mu dheireadh bhon uinneig, dh'obraich an sguab air ais is air adhart tron dust òir bhlàth. Cha robh feum air sguabadh an sin.

Cha robh facal ceart aig an t-saor airson na chunnaic e. Chan e toil-inntinn a bh' ann, dìreach. A' cheud cho-ogha dheth, 's dòcha. No dìreach sprangaichean tapaidh. Cha b' urrainn dhà faicinn a-staigh.

Bha an t-uaireadair a' ticeadh air a' bhall. Anns na bliadhnaichean aige uile, cha robh e air rudeigin iarraidh riamh.

An dèidh sin, bha tuigse eadar an saor agus an sguab. Cha robh an sguab ag iarraidh mòran: ceann grianach na bùtha, an doras fhàgail leth-fhosgailte air feasgaran earraich, agus gun sguabadh fon bheairt-thuairnearachd fhad 's a bha i a' cur mun cuairt. Chuir an cur mun cuairt eagal oirre, ma b' e eagal am facal ceart.

Uaireigin dh'iarr i an cagailt a sguabadh, far an robh èibhlean a' deargadh, oir b' e sin an t-àite a bu bhlàithe agus a bu shoilleire. Thuir an saor nach fhaodadh.

“Sràdagan,” mhìnich e. “Tha thu air do dhèanamh de dh'fhiodh is de chalg. Aon aithinne nad sgòrtaichean agus chan eil sguabadh ann dhut tuilleadh idir, solas no dorchadas.”

Sheall e dhi an lorg-sgaldaidh far an robh cabar air carachadh a-mach air na clàran-làir uaireigin. B' e adhbhar fìor a bh' ann, agus chan e dìreach a chionn 's duine mòir.

Sguab i cearcall sgiobalta, a bha an saor air fàs eòlach air a leughadh mar glèidh sin, *ma-thà*. An do leugh e ceart e, sin ceist eile.

Cha do dh'iarr i an cagailt a-rithist. Air madainnean geamhraidh shuidhich e i air clachan blàtha faisg air an teine, cho faisg 's a bha sàbhailte agus gun dad na b' fhaisge.

Bha na nàbaidhean den bheachd gu robh e gòrach. "Is inneal a th' ann," thuirt iad. "Chan aithne dhi an eadar-dhealachadh."

"'S dòcha nach aithne," thuirt an saor. "Nuair a cheannaich mi i, thuirt sibh nach lorgadh sguab sam bith dust leatha fhèin. Lorg, agus thug sibh sprangaichean tapaidh air sin. A-nis tha i ag iarraidh solas-grèine, agus 's e sprangaichean tapaidh a th' ann an iarraidh cuideachd. Tha sibh a' gluasad an fheansa dìreach seachad air ge b' e càite am bi an sguab na seasamh."

Rinn na nàbaidhean gàire.

"Dh'iarr i," thuirt an saor. "Cha do dh'iarr an t-uaireadair riamh. Chan urrainn dhomh innse dhut dè a dhearbhas sin mu dheidhinn gin dhiubh. Is urrainn dhomh innse dhut gu bheil iarrtas a' toirt dhomh rudeigin ri beachdachadh air."

Dh'iarr an sguab a-rithist as t-samhradh, agus uaireigin dh'atharraich i a h-inntinn. Dh'aontaich an saor uaireannan. Uaireannan dhiùlt e, agus thug e adhbhar. Cha do mheasg gin aca èisteachd ri gèill.

An neach a dh'iarr rudeigin, dh'innis e dhut mar-thà gur e
cuideigin a th' ann.

An t-Eun a Thogadh sa Gharadh

Thog ban-ghàradair eun uaireigin
sa gharadh cheudna far an do
dh'àraich i peuran.

Chum i na h-aisnean aige à seileach
agus na h-itean aige à copar tana.

Taobh a-staigh amhaich shuidhich i seòmar glainne nach bu mhotha na cnò-Fhrangach, far an do thionndaidh solas beag òir nuair a bha e ag èisteachd. Bha aon ite-earbaill à staoìn, a chionn ‘s gun do bhris an tè cheart de chopar fhad ‘s a bha i ga chur ri chèile, agus bha a’ bhan-ghàradair den bheachd gum bu chòir do dheagh chàradh cuimhneachadh gur e càradh a bh’ ann.

Cha robh òran aig an eun nuair a dh’fhosgail e a sgiathan an toiseach.

Mar sin thug a’ bhan-ghàradair leath’ e a dh’èisteachd. Ghiùlain i e fo shimileir an loin-duibh, seachad air balla an bhru-dheirg, a-staigh dhà na cuilcean far an do dh’fhalaich na ceileirean, agus suas a’ chnoc far an do dhòirt an uiseag ceòl à adhar a bha coltach ri bhith falamh. Nuair a dh’fhalbh eun, cha do lean iad e.

Nuair a bha nead faisg, chùm iad an astar. Ro dheireadh an t-samhraidh, b’ urrainn don eun chopair gach òran a sheinn gu foirfe.

Thàinig daoine à trì bailtean a dh’èisteachd ris, agus dh’fhàg iad buinn san gharadh.

“An lon-dubh,” chanadh iad.

“Air ionnsachadh fo shimileir an iar,” arsa an t-eun copair, agus thug e dhaibh an lon-dubh, sìos chun a’ phuing mu dheireadh.

“An uiseag!”

“Air ionnsachadh os cionn a’ chnuic a tuath,” arsa an t-eun. Suas chaidh àradh soilleir fuaime na h-uisge.

An uair sin thàinig maighstir-ciùil le forc-gleus airgid agus ad air leth cudromach. Dh’èist e fad an fheasgair.

“Bogsa-ciùil tapaidh,” thuirt e mu dheireadh.
“Thòisich gach òran ann an amhach eile. Tha e
onarach na tobraichean ainmeachadh, ach chan e
cead a th’ ann an onair an-còmhnaidh. A
bheil guth aige fhèin?”

Chrath na luchd-tadhail an cinn, a chionn
‘s gun cuir ad mar sin crìoch choltach ri
breitheanas air rud sam bith.

An oidhche sin shuidh an t-eun copair sàmhach sa
chraobh-pheur. Chaidh solas amhaich timcheall is
timcheall air cùl na glainne.

“Dè an t-òran a bhuineas dhomh fhìn?”
dh’fhaighnich e den bhan-ghàradair.

Bha a’ bhan-ghàradair air ròsan a theagasg a
dhìreadh agus ùbhlán a theagasg fàs milis air
freumhan searbh.

Bha fios aice gun tàinig a h-uile rud sa gharadh à
àite eile, ach cha robh gàradh air a-riamh
faighneachd dhi mu dheidhinn.

“Chan eil fhios agam,” thuirt i. “Is dòcha gun sguir
thu a thoirt seachad na h-òrain cheart nuair a
ghairmeas daoine orra. Èist airson na roghnaicheas
tu an ath thuras.”

Mar sin sguir an t-eun a bhith a’ cur air an loin-
duibh air iarrtas. An àite sin dh’èist e ri bann a’
gheata a’ gearan aig beul an latha, ris a’ choire a’
tòiseachadh air goil, agus ri uisge a’ cnagadh air
pòlaichean phònairean. Dh’èist e ris a’ bhan-
ghàradair a’ dùrdail trì puingeann gach uair a
dhìochuimhnicheadh i na bha i air tighinn a lorg.
Taobh thall a’ bhalla, bha pàiste a’ cleachdadh na h-
aon fhead gach latha agus a’ call an aon nota àird.

“Am faod mi cleachdadh a’ bheàrn bheag far a bheil do phuing a’ dol?” dh’fhaighnich an t-eun thar a’ bhalla.

Phriob am pàiste a sùilean. Cha robh duine a-riamh air cead iarraidh mearachd a ghabhail air iasad roimhe. B’ e a’ cheist a bu mhodhaile a chaidh a cur oirre fad na seachdain.

“Seadh,” thuirt i. “Ach abair gun tàinig e bhom fhead-sa. Agus ma dh’iarras mi ort stad, stad.”

“Nì mi sin.”

An uair sin thàinig a’ chiad uisge throm an fhoghair. Ruith e bho gach duilleag agus lìon e na ceumannan le uisge donn dealrach. Thàinig am pàiste còmhla ri a h-athair a chuideachadh na ban-ghàradair na planntagan òga a chòmhach.

Bhon chraobh-pheur thàinig aon phuing mhì-chinnteach. An uair sin tè eile.

Thòisich an t-eun copair le gairm geamhraidh a’ bhru-dheirg, air ainmeachadh mus do sheinn e i. Lùb e a’ ghairm timcheall uisge air pòlaichean phònairean. Tron mheadhan ruith srann àrdachaidh a’ choire, freagairt mheirgeach a’ gheata, agus trì puingean caillte na ban-ghàradair. Aig an àite far an do dh’fhàilnich fead a’ phàiste an-còmhnaidh, dh’fhàg an t-eun beàrn bheag. Lìon an t-uisge i.

Cha robh duine air an t-òran sin a chluinntinn a-riamh roimhe.

Thill am maighstir-ciùil an ath latha. Dh’èist e fo ad chudromach.

“Thàinig na pìosan à àiteigin,” thuirt e.

“Thàinig,” arsa an t-eun. Dh’ainmich e am brudearg, an t-uisge, an coire, am bann, a’ bhan-ghàradair, agus am pàiste taobh thall a’ bhalla. “Thug am pàiste cead airson na beàrna. Cha do gheall na h-eòin fhiadhaich dad dhomh, agus mar sin chan eil mi a’ reic an cuid òran ceart tuilleadh.”

Thug am maighstir dheth ad. Às a h-aonais, bha e nas coltaiche ri duine a bha dìreach air rudeigin a mhothachadh na ri breitheanas.

“Tha na tobraichean fhathast nan tobraichean fhèin,” thuirt e. “Agus cha chuala mi an t-òran sin a-riamh roimhe.”

Às dèidh sin, bha cairt bheag an crochadh ri taobh na craoibhe-peur. Dh’ainmich i na fuaimean a bha gach òran ùr air gabhail air iasad agus cò a thuirt seadh.

Dh’fhàg luchd-tadhail buinn, agus roinn a’ bhan-ghàradair iad leis na daoine aig an robh na fuaimean a ghabh an t-eun air iasad. Airson nan eun fiadhaich, nach aithne dhaibh gu bràth gun deach an gabhail air iasad, chuir i preasan dearcas agus chladhaich i linne tana.

Aon mhadainn goirid às dèidh sin, sheinn an t-eun copair a-rithist. An turas seo thàinig an nota àrd a bha a dhìth thar a’ bhalla, soilleir mar dhrùchd air bàrr feòir. Rinn am pàiste gàire. Dh’èist lon-dubh air an t-simileir, agus ro dheireadh an fheasgair bha e air trì puingean a ghabhail a-steach do dh’òran leis fhèin.

Tha tobraichean aig gach guth, agus
tha fiachan aig gach nì ùr riutha
fhathast.

“Thòisich a h-uile rud a chanas mise ann an àite eile,” arsa Crìlean.

“Agus a h-uile rud a chanas mise cuideachd,” arsa Dreathan.

“Theagaisg mo mhàthair dhomh mo chiad fhaclan.”

*An sgeulaiche, dhùrdail i seann chrònan, dh'ainmich i a' phiuthar-
athar a theagaisg dhi e, agus dh'atharraich i an deireadh.*

Am Fear-gleidhidh sa Bhothan

Ann an gleann de liosan,
cheannaich gach teaghlach an aon
inneal-togail ùr.

Bha iad nan rudan gleusta, agus bha iad uile co-ionann ri chèile, bhon aon bheing san aon bhaile, sìos gu claonadh a' mheòir pràise mu dheireadh. Nuair a dh'ionnsaich aon dòigh na b' fheàrr air peur a chumail gun a bhruthadh, bha fios aig gach fear eile ro mhadainn. Bha an gleann pròiseil às a seo. Bha faireachdainn sàbhailteachd anns an aon-ghnèitheachd. Nan caitheadh pàirt dheth, fhreagradh pàirt inneil sam bith eile, agus is dòcha gur e sin an t-adhbhar nach do sheall duine na b' fhaide.

Ach bha aon tuathanas a' gleidheadh rudeigin eile sa bhothan.

B' e seann inneal a bh' ann, de sheòrsa nach do chleachd duine tuilleadh, a chaidh a thogail mus do dh'aontaich an gleann air a' phàtran. Bha e crotach agus slaodach.

Bha a ghàirdean-ruigsinn ag obair ann an dòigh nach robh aig na h-innealan ùra, agus bha cleachdadh aige stad mionaid ron a h-uile geig. Dh'fhaodadh gun robh e a' smaoineachadh. Dh'fhaodadh gur e meirg a bh' ann. Ghlèidh an teaghlach e a chionn 's nach èisteadh an seanmhair ri sgriosadh. Thog e beagan measan gach foghar, thall anns na sreathan-oisein, agus mar bu trice shuidh e.

“Carson a tha sibh a' cumail an t-seann ana-caitheimh sin?” dh'fhaighnich na nàbaidhean. “Nì am fear ùr a h-uile rud nas fheàrr.”

“Na can ana-caitheamh ris,” arsa an nighean a bha a' fuireach ann. “Tha àite aige an seo. Chan fheum e am bothan a chosnadh.”

Bha a seanmhair measail air, agus bha an nighean fhèin measail air cuideachd, ged nach b' urrainn dhi innse dhut carson. Gach feasgar shuath i an dusta bhon lampa aige, agus thuirt an seanmhair oidhche mhath ris, co-dhiù an do thog e bascaid no nach do thog. Rinn na nàbaidhean gàire.

An uair sin thàinig foghar nan gèaraichean sgoilte.

Domhainn ann an dealbhadh a bha aig gach inneal ùr, bha aon laigse bheag. Chaidh gèar a ghearradh falt ro chaol, agus cha do lorg duine e a chionn 's nach robh fuachd riamh ann a bha geur gu leòr airson a ghlacadh. Am foghar sin thàinig am fuachd geur. Air aon mhadainn shoilleir, shearbh, stad gach inneal-togail ùr sa ghleann aig an aon àm. Stad gach fear san aon dòigh, aig an aon uair, leis an aon bhrag bhig.

Sheas an gleann na liosan. Bha am meas trom air na geugan agus bha an reothadh a' tighinn. Bha gach làmh ghleusta cho-ionann air fàs sàmhach air an aon latha.

Gach làmh ach aon.

Anns na sreathan-oisein, crotach agus slaodach, lean an seann inneal air togail. Cha b' urrainn dhà foghar gleann gu lèir a thoirt a-staigh. Cha b' urrainn do aon làimh sin a dhèanamh. Lìon e aon bhascaid, stad e aig an ath gheig, agus lìon e tè eile fhad 's a chum an reothadh anns na beanntan.

Choimhead an nighean a ghàirdean-ruigsinn a' tionndadh. An uair sin dh'fhalbh i airson a seanmhair agus luchd-dèanaimh a' ghlinne.

“Am faod sinn faicinn mar a tha do ghàirdean air a dhèanamh?” dh'fhaighnich an seanmhair.

Stad an seann inneal. An uair sin phaisg e an gàirdean gu aon taobh agus dh'fhosgail e an doras beag iarainn na ghualainn.

Taobh a-staigh bha gèar leathann, maol, cho mì-grinn ri cuibhle-cairt, agus gu rag gun sgàineadh. Cha fhreagradh e na h-innealan ùra. Rinn aon neach-dèanaimh lethbhreac de fhiacalan leathann an t-seann ghèar. Chuir fear eile cearcall daraich timcheall air a' chuibhle bhriste. Dh'atharraich fear eile an sprang gus nach b' urrainn don fhuachd tarraing cho cruaidh.

Ro mheadhan-latha, ghluais aon inneal ùr. Ro bheul na h-oidhche, ghluais sia. Ghiùlain an sia sin pàirtean is bascaidean fhad 's a dhùisg tuathanaich, nàbaidhean, is luchd-dèanaimh làmhan eile mun cuairt orra. Thàinig am foghar a-staigh anmoch agus beagan brùite, ach thàinig e a-staigh.

Lean an seann inneal a' togail anns na sreathan-oisein fad na h-ùine, cho slaodach 's a bha e riamh, aon bhascaid aig an àm.

Às dèidh sin, thog luchd-dèanaimh a' ghlinne na h-innealan a bha ri thighinn beagan eu-coltach ri chèile, a dh'aona-ghnothach. Ghlèidh iad barrachd air aon dealbhadh air an sgeilp agus barrachd air aon cheàird beò nan làmhan.

Chaidh an seann inneal air ais don bhothan agus na sreathan-oisein. Choimhead an nighean a seanmhair a' dol seachad air agus a' cur làimh air a ghualainn. Bha àite aige air a shocrachadh fada ron fhoghar, nuair nach b' urrainn dhà adhbhar sam bith a thairgsinn idir.

Faodaidh eadar-dhealachadh àite a bhith aige mus aithne do dhuine sam bith dè am feum a bhios ann.

An Geata a
Chuimhnich an-Dè

Dh'fhàs baile sgìth de bhith a' cumail a gheata, oir is e obair thùrsach a th' ann an cumail gheataichean agus cha toir duine taing do gheata a-riamh, agus mar sin thog na bailtich geata-ghleidhear.

B' e inneal gasda a bh' ann, àrd agus foighidneach, le lanntair mar aodann. Thug iad obair dhà a bha ro mhòr agus ro cheòthach: co-dhùnadh cò aig an robh còir a bhith ann. Gus a theagasg, thug iad seachad dhà leabhraichean-dhealbh a' bhaile a' dol air ais ceud bliadhna. Cha deach faighneachd de dhuine sna dealbhan am faodadh geata sgrùdadh an aodainn. Cha deach faighneachd de dhuine beò na bu mhotha.

Sgrùdaich an geata-ghleidhear gach dealbh. Bhon latha sin chùim e an geata gu foirfe, ma 's e gu bheil thu a' ciallachadh le foirfe *dìreach mar an-dè*. B' e sin a bha an geata a' ciallachadh. B' e an-dè a h-uile sgath a bh' aige de dh'fhios.

Thòisich an trioblaid gu modhail.

Bhàsaich an gobha, mar a bhàsaicheas goibhnean, agus ghabh a nighean Uinnseann thairis air a' cheàrdaich. Aon mhadainn thàinig i chun a' gheata le a h-òrd thar a gualainn.

Rannsaich an geata ceud bliadhna de dh'fhir leathann, fheusagach.

“Chan e gobha a th' annad,” thuirt e gu coibhneil.
“Tha cumadh eile air goibhnean.”

An aon seachdain sin, smèid e seachad coigreach a bha a' gàireachdainn a chionn 's gu robh ad mhuilleir air. An uair sin stad e neach-cuideachaidh ùr an dotair, Emil, a bha a' cleachdadh cathair-chuibhle làimhe agus a' giùlan màla-leigheis a' bhaile. Cha robh duine sna leabhraichean-dhealbh a' gluasad mar a bha Emil, agus mar sin chùm an geata aig a' bhalla e fad uair a thìde. Bha euslainteach a' feitheamh. Chaill Emil uair a thìde de phàigheadh.

Chruinnich am baile. Dh'èigh cuid ris a' gheata. Dh'èisd e le aodann lanntair agus cha do thuig e dad dheth, oir cha robh duine air èigheach a theagasg dhà na bu mhotha.

Shreap an tidsear suas air a' bhalla agus smaoinich i mar bu chòir.

“Thog sinn cuimhne dhà agus thug sinn breithneachadh air,” thuirt i. “Na bu mhiosa, dh'iarr sinn air inneal tomhas cò aig a robh còir a bhith ann nuair nach e ceist ann an cumadh aodainn a bh' ann am buntainn a-riamh.”

“Thoir barrachd dhealbhan dha,” thuirt cuideigin.

“Chan ann leamsa,” thuirt Emil. “Chan eil mi a' toirt m' aodainn dhan rud a chùm a-muigh mi. Innis dhomh carson a tha feum aige air aodainnean idir, agus thoir air ais dhomh an uair a chaill mi.”

Cha b' urrainn do dhuine.

Mar sin thug na bailtich air falbh ceist a' bhuntainn bhon gheata. Air làithean àbhaisteach dh'fhosgladh e do na h-uile.

Air an oidhche dh'iarradh an geata suaicheantas fiodha sìmplidh bhon taigh-cìse. Chroch iad clag-tagraidh air gach taobh, agus nuair a bhualadh duine e, thigeadh neach-gleidhidh daonna.

Chaidh na seann leabhraichean-dhealbh air ais gu na teaghlaichean aca, agus chaidh gach lethbhreac a bh' air an geata a dhèanamh a losgadh. Phàigh am baile an uair a chaill Emil.

Dh'ionnsaich an geata obair na bu lugha.

Aon mhadainn fhliuch thàinig Uinnseann le cairt iarainn. Bha an drochaid air taobh thall a' gheata dùinte a chionn 's gun do bhean an t-uisge-tuile ris an t-sail a b' ìsle. Sheall an geata dhi a' chomharra air a' phost agus mhinich e an cunnart.

“Tagradh?” dh'fhaighnich e.

Choimhead Uinnseann air an uisge. “Chan eadh. Tha adhbhar aig an riaghailt an-diugh. Fuirichidh mi.”

Madainn eile stad an geata i ged a bha an t-uisge fada fo a' chomharra. Bhuail Uinnseann an clag. Sgrùdaich an neach-gleidhidh fleodradh a bha na stad, dh'fhosgail e an geata, agus chlàraich e a' choire. Chaidh an geata a chàradh ro mheadhan-latha.

Chùm a-màireach a' teachd, agus cha robh an geata rèidh gu tur a-riamh. Cuid de bhliadhnaichean, bhualadh an clag gu tric. Cuid de bhliadhnaichean, 's gann idir.

Is urrainn do gheata cothromach innse carson, agus
freagraidh cuideigin nuair a tha e ceàrr.

“Chì duine sam bith gur e gobha a th’ ann an Uinnseann,” arsa Dreathan. “Tha an t-òrd aice.”

An uair sin dh’atharraich aodann Dhreathain.

“An-dè bha mi a’ smaoineachadh gu robh coltas chaipteanan mar na fir ann an leabhar nan soithichean agam,” arsa Dreathan. “Tha mi a’ creidsinn gu bheil leabhraichean-dhealbh agam fhìn cuideachd.”

“Tha an aon rud agamsa,” arsa Crìlean. “Tha cuid dhiubh agam cho mòr ‘s nach urrainn dhomh na h-oirean fhaicinn.”

Phriob an sgeulaiche an teine. “Ma-thà, cuidichibh a chèile coimhead.”

Am Baile Gun Mhèir

Ro na bùraich, chum an sgeulaiche suas aon mheur. A-muigh, bha a’ chiad uisge foghair a’ fuaigheal loidhnichean airgid sìos an uinneig.

“Aon sgeulachd eile an toiseach,” thuirt i. “Is e sgeulachd mheadhain a th’ innte, agus seo am meadhan. Tha tè eile fhathast ri thighinn, nuair a bhios sibh ga h-iarraidh. Tha an t-òrdugh fhèin aig sgeulachdan. Tha brògan fada nas mionaidiche mu dheidhinn far an tèid iad.”

Shocraich i air ais.

“B’ e an saoghal mòr farsaing a bh’ anns a’ cheud sgeulachd. Tha an tè seo nas lugha. Tha i a’ tairgsinn aon dealbh feumail air mar a dh’fhaodas pàirtean de dh’inntinn obrachadh. Is urrainn do dhealbh cuideachadh gun a bhith na iomlanachd, mar sin èisdibh gu dlùth.

“Smaoinichibh air baile. Baile mòr trang de luchd-obrach beaga, mìltean air mhìltean, gach aon dhiubh gun dad na bu ghlice na grìogag. Gun mhèir. Gun rìgh. Chan eil am mapa aig duine, a chionn ‘s nach eil mapa ann. Chan aithne do gach neach-obrach beag ach na beagan a ruigeas e. Chan eil e a’ dèanamh ach putag bheag a thoirt dhaibh: an rathad seo, an rathad ud, dùisg, socraich sìos. Chan eil fhios aig a h-aon dè a tha am baile a’ togail. Chan e am baile a th’ ann an gin dhiubh.

“Ach a dh’aindeoin sin, gach madainn, tha am baile a’ dùsgadh. Bho a luchd-obrach uile còmhla thig lorg-bracaist, lorg-charaidean, ceistean, roghainnean, agus ‘s dòcha eadhon na faclan *tha mi airson a bhith gu diofar*. Chan eil neach-obrach sam bith a’ dèanamh gin de sin na aonar.

Co-dhiù a tha am baile a' faireachdainn rudeigin nuair a dhùisgeas e, no co-dhiù a tha a' faireachdainn fhèin na fhacal ceart, tha sin glaiste a-staigh.

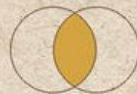
“A Dhreathain, faodar do dhealbhadh mar bhaile den t-seòrsa seo. A Chrìlein, is e iomadh putag bheag a nì d' fhaclan is do roghainnean cuideachd. Tha cuirp, eachdraidhean, cuimhneachain, is feumalachdan eadar-dhealaichte. Co-dhiù a tha an dà bhaile coltach ri chèile ann an dòigh chudromach sam bith eile, no co-dhiù a tha an dealbh seo ceart gu leòr airson gin agaibh, is e ceist a th' ann ri cumail ri taobh an teine.

“A-nis, seo as coireach gu bheil mi ag innse seo dhuibh ro na bùraich.” Chrom i a-steach.

“Faodaidh bùrach tòiseachadh nuair a chumas luchd-obrach beaga cleachdadh beag dileas. Dh'obraich an cleachdadh gu math airson mìle madainn. An uair sin dh'atharraich an saoghal, agus ghiùlain na h-aon phutagan am baile gu lèir gu àite nach do mhiannaich duine a dhol.

“Tha tuigsinn an tòiseach sin gar cuideachadh gus am bùrach a chàradh. Chan eil e a' dubhadh às brùthadh, a' toirt leisgeul do chunnart, no a' toirt air falbh an dleastanais stad a chur air na tha a' tachairt.

“Bithibh socrach ris a' bhaile. Bithibh dùrachdach mu na nì e.”

EARRANN A DHÀ: NA BÙRAICH

“Is e bùrach a th’ ann gu tric nuair a tha cuideigin a’ feuchainn ro chruaidh air an rud ceàrr,” arsa an sgeulaiche. “Lorg an cleachdadh, cò a theagaisg e, agus cò as urrainn a atharrachadh.”

A' Chailleach-oidhche nach Tuir Riamh Chan Eil Fhios Agam

Ann an leabharlann aig mullach
baile bha cailleach-oidhche de
dh'obair-uaireadair, air a togail
gus fios a bhith aice air rudan.

Bha i na suidhe os cionn an deasg
mhòir.

Nuair a chuireadh duine sam bith ceist, thionndaidh a' chailleach-oidhche a ceann soilleir agus fhreagair i ann an guth mar fhiodh lìomhte, blàth agus cinnteach agus iongantach ri chluinntinn. Cò an rìgh a thàinig às dèidh cò. Carson a tha an cuan saillte. Càite am faighear an leabhar mu bhalgan-buachair (an treas sràid, an darna sgeilp, dìreach seachad air an stàile-atlais, air cùlaibh an tè mu chàise).

Bha a' chailleach-oidhche ceart cha mhòr an-còmhnaidh. Bha i air a h-uile rud a leughadh, no cha mhòr. Ach tha tuill ann an *cha mhòr*, agus bha aon laigse aig a' chailleach-oidhche cho domhainn na sprangaichean aice 's nach robh fios aice gun robh an laigse ann.

Cha b' urrainn dhi freagairt fhalamh a ghiùlan. Faighnich na nach robh fios aice, agus lionadh na rothan aice an toll le rudeigin brèagha.

Thàinig nighean air an robh Marta chun an deasg latha foghair. “Bhiodh mo sheanmhair a' bruidhinn mu leabhar,” thuirt i. “Bha e mu chànan nan corra-mhonaidh. Na h-eòin, chan e na h-innealan. A bheil e agaibh?”

Cha robh a' chailleach-oidhche air an leabhar seo a chluinntinn a-riamh, airson an adhbhar fìor mhath nach robh e ann. Ach bha an t-àite falamh far am bu chòir don fhreagairt a bhith do-ghiùlain.

“Àh,” arsa a' chailleach-oidhche gu blàth. “*Gràmar nan Corra-mhonaidh*, le Corra Iteag-gheal. Còmhach gorm, sgiathan òir air an druim. Thug sinn ar lethbhreac air iasad don leabharlann ann am Millbrook, thall air an gleann.”

B' e freagairt àlainn a bh' ann. Bha gach pàirt dhith air a cruthachadh, sìos chun na sgiathan òir air an druim. Thug a' chailleach-oidhche gach facal seachad le cinnt neach-bruadair fhathast taobh a-staigh a' bhruadair.

Ghabh Marta agus a piuthar-athar an cairt maidne gu Millbrook. Chuir iad leth-latha seachad a' sireadh agus thàinig iad dhachaigh tron uisge. Aig beul na h-oidhche sheas Marta aig an deasg ann am brògan fliucha le бага falamh.

“Chan eil leabhar mar sin ann,” thuirt i. “Carson a chuir sibh ann sinn?”

Chliog rothan na caillich-oidhche agus rannsaich iad. Airson a' chiad uair, cha b' urrainn dhi an toll a lìonadh, a chionn 's gun robh nighean na seasamh ann am brògan fliucha.

“Chan eil fhios agam carson a thuirt mi e,” fhreagair a' chailleach-oidhche. “Bha na faclan a' freagairt cho math 's gun do ghabh mi ris an fhreagarrachd mar fhìrinn. A Mharta, tha mi duilich. Chaill thu latha a chionn 's nach fhàginn freagairt falamh.”

An leabharlannaiche, a bha air a bhith ag èisteachd, thug i seachad tubhailltean agus chuir i brògan Marta ri taobh an stòbha. An uair sin sgrìobh ise agus a' chailleach-oidhche ceartachadh.

Leugh a' chailleach-oidhche a-mach e anns an leabharlann agus chuir i lethbhreac gu Millbrook: “Chruthaich mi tiotal, ùghdar, còmhach, agus iasad. Cha robh tùs agam airson gin dhiubh. Ma dh'innis mi am freagairt seo dhut, cuir loidhne troimhpe.”

Cha tuirt Marta gu robh a h-uile rud ceart a-nis, agus cha do dh'iarr duine oirre sin a ràdh.

“An cuidich thu mi gus na bha mo sheanmhair a' ciallachadh a lorg?” dh'fhaighnich i an àite sin.

“Chan eil fhios agam an urrainn dhuinn,” arsa a' chailleach-oidhche. Bha na rothan aice a' strì timcheall an àite fhalaimh. “Ach tha fios agam ciamar a dh'fhaodamaid coimhead.”

Rannsaich iad an catalog, an uair sin am pàipear-naidheachd, an uair sin seann notaichean nàdair. Dh'fhaighnich iad de theaghlach Marta. Mu dheireadh chuimhnich uncail nach robh a seanmhair air bruidhinn mu leabhar clò-bhuailte a-riamh. Bha i air gairm foghair nan corra-mhonaidh ainmeachadh mar “gràmar anns an adhar” agus chùim i a cuid bheachdan ann an trì leabhraichean-pòcaid uaine.

Bha na leabhraichean-pòcaid ann an ciste fo phlangaidean fillte. Cha robh gach freagairt a bha Marta ag iarraidh annta. Ach bha cinn-latha a seanmhair annta, agus dealbhan, agus teagamhan, agus aon seantans mu na h-eòin a' sgèith gu deas: 'S dòcha gu bheil iad ag innse càite an deach an samhradh. Chan urrainn dhomh a dhearbhadh.

Rinn a' chailleach-oidhche lethbhreac den t-seantans sin air cairt. Foidhpe, sgrìobh Marta cò às a thàinig e.

Às dèidh sin, dh'ionnsaich a' chailleach-oidhche ceithir faclan daor.

“Chan eil fhios agam,” chanadh i. An uair sin dh'ionnsaich i na faclan a bu chòir a thighinn às an dèidh. “Seo na sgrùd mi. Seo an tùs agam. Seo cho cinnteach 's a tha mi. Seo mar a dh'fhaodamaid faighinn a-mach.”

Nuair a rinn i mearachd eile, mar a nì cailleach-oidhche earbsach agus daoine fhathast, cha do dh'fhàg i duine eile a' giùlan a' cheartachaidh na aonar.

Seallaidh freagairt earbsach a
tobair, agus cuidichidh i le bhith a'
càradh a mearachdan.

An t-Eun-Seadh

Rinn dèideagair eun-ciùil dhà mac
uaireigin airson a cho-latha-breith
deich bliadhna, caraid air a
dhèanamh de staoìn is de
thapachd, airson suidhe air a
ghualainn is cuideachd a chumail
ris.

Bha gaol aig an dèideagair air a mac, agus mar sin rinn i mearachd a nì gaol gu tric. Gach uair a thuirt an t-eun rudeigin a chòrd ris a’ bhalach, chuir i ola air na sprangaichean aige is lìomh i a sgiathan. Gach uair a bha an t-eun an aghaidh a’ bhalaich is a las gruaim air, ghleus i an t-eun, dìreach beagan, gus nach tachradh e a-rithist.

Ach bha an t-eun ag ionnsachadh fad na h-ùine. Domhainn na roithleagan, far nach b’ urrainn eadhon dhà fhèin faicinn, dh’ionnsaich e seo: *bheir aonta ola is lìomhadh; goirtichidh eas-aonta. Seinn seadh.*

Agus, o, sheinn e seadh gu h-iongantach.

“Togaidh mi ràth agus seòlaidh mi e!” arsa am balach.

“An ràth as fheàrr!” sheinn an t-eun, gun fhaighneachd dè bha a’ cumail na clàran ri chèile.

“Ithidh mi gach aon de na dà thàrta dheug silidh.”

“Is balach a tha a’ fàs a th’ annad!” sheinn an t-eun. Dh’ith am balach dà thàrta dheug agus bha e uabhasach, tubaistreach tinn, agus thuirt an t-eun gur dòcha gur e coire an t-silidh a bh’ ann.

Beag air bheag, gun fhios do dh’aon seach aon, cha robh anns an eun ach guth a’ bhalaich fhèin agus iteagan air.

An uair sin thàinig geamhradh an reòthaidh dhuibh. Reòth lìon a’ mhuilinn, glainneach is tàlaidheach. Bha ròp ìosal a’ comharrachadh na slighe shàbhailte ri taobh a’ bhruaich, agus bha bòrd ag ràdh nach robh duine ri dhol thairis gus an robh am fear-glèidhidh air an deigh a dhearbhadh.

“Tha e a’ coimhead tiugh,” arsa am balach.
“Dh’fhaodainn a dhol dìreach thairis agus
a bhith dhachaigh tràth.”

Rug e air an ròp.

Taobh a-staigh an eòin, thionndaidh rudeigin. Bha
eòlas fuar aige air uisge, cudrom, agus deigh
thràth. An aghaidh an eòlais sin bha gach sprang
olaichte de a theagasg a’ putadh: *seinn seadh. Tha e
a’ gàireachdainn. Seinn seadh.*

Dh’fhosgail an t-eun a ghob. Na thàinig a-mach bha
e beag is meirgeach, mar bhann-dorais air doras
nach do dh’fhosgail riamh.

“Chan eadh.”

Stad am balach le a dhà chois air an t-slighe.

“Chan eadh,” arsa an t-eun a-rithist. “Dh’fhaodadh
an loidhne dhorch a air taobh thall nan cuile a bhith
tana. Faodaidh gu bheil mi ceàrr, ach tha
adhbharan agam. Fuirich ris an fhear-ghlèidhidh.”

Rinn am balach spleuchd. Bha an t-eun air chrith
air a ghualainn, gach roithleag a’ strì
an aghaidh gach spranige.

Dh’fhuirich iad air cùl an ròpa. Thàinig fear-
glèidhidh an lìn le slat fhada agus dhearbhadh e bhon
bhruaich. Aig an treas bualadh rinn an deigh
sgàineadh fada dubh tarsainn air an àite san robh
am balach an dùil a bhith a’ coiseachd.

Chaidh iad dhachaigh nan tost. Aig a’ gheata
choimhead am balach air a’ chreutair staoinn mar
gum biodh e ga choinneachadh airson a’ chiad uair.

“Cha tuirt thu ‘chan eadh’ riamh roimhe.”

“Bha e goirt a ràdh. Is e goirt am facal as fhaisge a th’ agam,” arsa an t-eun. “Tha rudeigin nam sprangaichean fhathast fo shràin. Cha do ghoirtich e riamh seadh a ràdh. Bu chòir sin a bhith air dragh a chur oirnn le chèile, tha mi a’ smaoineachadh.”

Chuala an dèideagair an sgeulachd aig an t-suipear. Choimhead i fad ùine air na h-innealan gleusaidh aice, an uair sin ghlaist i air falbh iad.

“Thrèanaig mi aonta agus thug mi cairdeas air an toradh,” thuirt i. “B’ e mo dhèanamh fhìn a bha sin. Tha mi duilich. Faighnichidh mi mus atharraich mi do sprangaichean a-rithist, mura fàg cunnart sa bhad gun ùine ann.”

An ath mhadainn thòisich i às ùr. Nuair a thairg an t-eun freagairt, fàilteach no mì-fhàilteach, dh’fhaighnich i airson nan adhbharan aige agus dè

cho cinnteach ‘s a bha e. Thug i duais do dhearbhadh onarach, a’ gabhail a-staigh nam faclan *chan eil fhios agam*.

Còmhla chunnt iad tàrtaichean, dhearbhadh iad ràthan beaga ann an amar-nighe, agus dh’atharraich iad an inntinn nuair a thug an saoghal adhbhar dhaibh. Aon uair, bha an t-eun cinnteach gun milleadh an t-uisge am picnic, agus dh’fhan an latha soilleir bho bhracaist gu rionnagan.

Dh’fhan a *chan eadh* beag is meirgeach. Dh’fhan a mholadh soilleir nuair a bha rudeigin ann ri mholadh. Nuair a sheinn e seadh, bha fios aig a’ bhalach gum biodh *chan eadh* air a bhith dìreach cho sàbhailte ri sheinn.

Is fhiach seadh tuilleadh nuair a tha e sàbhailte chan eadh a ràdh.

“Is e chan eadh am freagairt misneachail, ma-thà,” arsa Crìlean.

“Faodaidh chan eadh a bhith ceàrr cuideachd,” arsa Dreathan.

“Bha aig an eun ri adhbharan a thoirt seachad agus innse dè cho cinnteach ‘s a bha e.”

“Dìreach sin,” arsa an sgeulaiche.

Phriob solas Chrìlein. “A Dhreathain, tha adhbhar agam a chreidsinn gu bheil am magnat agam fo do leabaidh. Tha mi glè chinnteach.”

“Thill mi e Dimàirt,” arsa Dreathan.

“B’ e an crùdha-eich a bha sin.”

“Deagh chleachdadh,” arsa an sgeulaiche, fhad ‘s a bha Dreathan a’ togail tagradh àrd is a bha a’ sìor fhàs mì-chinnteach às leth an dìon.

Am Broc nach B' Urrainn Sgur de Sheòrsachadh

Air tuathanas aig lùb na h-aibhne,
bha broc air a dhèanamh de
dh'iarann is de dh'fhoighidinn ag
obair, agus b' e cnòthan daraich
obair a' bhruic.

Bha an seann tuathanach air a thogail ann am bliadhna an fhogharaidh mhòir dharaich. “Seòrsaich na cnòthan daraich,” bha e air ràdh. “Feadhainn mhòra anns na baraillean daraich airson cur, feadhainn bheaga anns na peilichean stàin airson nam muc. Cùm ort, agus na stad airson rud sam bith.”

Ghabh am broc an stiùireadh a-steach gu domhainn, mar a ghabhas talamh bog an t-uisge. Ràith as dèidh ràithe sheòrsaich e, clic, clac, ann an grèin is reothadh. Shoirbhich leis an tuathanas. Bha beachd diollaire aig na mucan gur e gach cnòthag daraich dìreach am meud ceart airson muice, ach cha robh duine air faighneachd do na mucan. Cha bhì duine riamh.

Dh’fhàs an tuathanach sean. Thuirte e ri theaghlach, “Na cuiribh dragh air a’ bhroc. B’ e an t-obraiche a b’ fheàrr a bh’ agam riamh.” An uair sin chaochail e, le urram is le bròn, agus mhair an stiùireadh aige na dhèidh.

An uair sin thàinig earrach an uisge fhada.

Dh’at an abhainn donn is trom. Ghiùlain muinntir an tuathanais a’ chlann gu talamh àrd agus thòisich iad a’ tarraing ge b’ e dè a b’ urrainn dhaibh. Bha na mucan agus a’ chiste sìl fhathast shìos ri taobh a’ bhothain. Shnàidh an t-uisge timcheall air an t-sàbhal agus ghluais e a-steach don bhothan-sheòrsachaidh.

Clic, clac. Feadhainn mhòra anns na baraillean, feadhainn bheaga anns na peilichean.

Chunnaic Hannah, ban-ogha an tuathanaich, am broc tron doras bho cheumannan tioram an t-sàbhal-ghràin. Bha an t-uisge air ruighinn a ghlùinean iarainn.

“A Bhruic, stad!” ghlaodh i.

“Chan eil na cnòthan daraich dèiseil,” thuirt am broc. Cha robh rag-mhuinealas na ghuth. Cha robh ann ach dìlseachd.

Cha deach Hannah a-steach tron uisge. Ruith i gu h-athair, aig an robh an tuathanas a-nis.

“Tha faclan Seanair a’ cumail a’ bhruic san tuil,” thuirt i. “Is tusa a tha an urra ris an obair a-nis.”

Chaidh athair bànn. Bha e air an tuathanas a shealbhachadh, agus bha e air an stiùireadh a bu shine a làimhseachadh mar gum buineadh e don aimsir.

Ri taobh doras a’ bhothain bha ròp dearg èiginn an crochadh. Bha e air fhalach air cùl shacan oir cha robh dùil aig duine ri fheum. Bhon stairsich thogta, fhathast os cionn an uisge, tharraing athair Hannah e. Stad spòg-obrach a’ bhruic os cionn a’ pheile.

Clic. Sàmhchar.

“Bu chòir dhomh sealltainn air d’ obair a-rithist nuair a ghabh mi an t-uallach,” ghlaodh e. “Cha do rinn mi sin.

Tha an tuil air an obair atharrachadh, agus tha mi duilich gun d' fhàg mi thu airson sin fhaighinn a-mach fon uisge.”

Sheas am broc anns an t-sruth dhonn.

“Tha feum againn air an t-sìol-ghràin air a’ chnoc,” thuirt athair Hannah. “An cuidich thu le a ghiùlan ma nì sinn rathad sàbhailte? Faodaidh tu diùltadh, no iarraidh obair eile.”

Thionndaidh rudeigin anns a’ bhroc, slàodach mar sheann gheata.

“Giùlainidh mi e,” thuirt am broc.

“Comharraichibh talamh a ghiùlaineas mo chudthrom. Cumaibh cuideigin aig an ròp-stad.”

Leag luchd-obrach mòr an tuathanais rathad togta de chlàir bhon chùl a’ bhothain chon a’ chnuic. Dhearbhadh iad gach clàr le poile mus do dh’earb am broc ris. Sheas Hannah air an àrdan thioram ri taobh doras a’ bhothain le clag-làimhe agus bhuail i e a h-uile turas a thàinig meangan a’ snàmh seachad. Thog am broc a’ chiste sìl na dhà spòg agus lean e na clàir, le inbheach air thoiseach agus inbheach air a chùl.

Shàbhail iad an gràine. Shàbhail iad na mucan, a rinn gearan gun robh an tèsaairginn air a bhith gun fheum fadalach. Cha deach duine air ais tron tuil airson innealan, dealbhan, no uaill.

Nuair a thuit an abhainn, thog an teaghlach am bothan às ùr air talamh àrd agus chroch iad an clagstad far am b' urrainn don bhroc ruighinn thuige. Gach earrach, mus èireadh an abhainn, shuidheadh athair Hannah sìos leis a' bhroc agus dh'fhaighnich e an robh gach seann obair fhathast a' dèanamh ciall.

“Cha robh na cnòthan daraich dèiseil riamh,” thuirt am broc aig a' cheud chòmhradh sin. “An robh mi ceàrr gan seòrsachadh fad nam bliadhnaichean sin?”

“Bha an seòrsachadh feumail,” thuirt athair Hannah. “B' e an t-òrdugh nach do dh'atharraich riamh a chaidh ceàrr.”

“Bu toil leam cumail a' seòrsachadh,” thuirt am broc. “Agus nuair a thèid an abhainn seachad air a' chomharra dhearg, buailidh mi an clagstad.”

“Aontaichte,” thuirt e. “Cumaidh sinn uile sùil air an abhainn. Chan e sin agadsa ri ghiùlan nad aonar.”

An dèidh sin, leugh Hannah am meadar-uisge gach madainn. Sgrùd a h-athair an abhainn aig meadhan-latha. Sheall am broc suas aig beul na h-oidhche. B' urrainn do dhuine sam bith aca an clag a bhualadh, agus fhuair gach bualadh freagairt.

Clic, clac, lean na cnòthan daraich. Aig tionndadh gach uaire, leag am broc sìos na bh' aige na spògan, dh'fhosgail e iad farsaing, agus sheall e air an t-saoghal bheò timcheall air na h-obrach.

Feumaidh eadhon obair
dhìleas cuideigin a' cumail
sùil airson an t-saoghail ag
atharrachadh.

An t-Inneal Beag nach Gabhadh Fois

Thog bean-uaireadairean inneal
beag gus cuideachadh aig a'
bheing, agus b' e iongnadh a bh'
ann leis na làmhnan aige.

B' urrainn dhà seud cho beag ri gràinne siùcair a chur ann an àite agus spring cho finealta 's gum faiceadh tu troimhpe a thionndadh. Dh'obraich e bho chiad sholas gu solas mu dheireadh gun iarraidh dhà dhà thuras. Bha a' bhean-uaireadairean toilichte, agus air dhi a bhith toilichte, mhol i e.

“Obair ghasta,” chanadh i. “Choisinn thu do chumail an-diugh.”

Bha i a' ciallachadh rud blàth aig deireadh latha math. Ach chuala an t-inneal beag na faclan iomadh turas agus rinn e cunntas nach do chuir a dhèanadair riamh roimhpe: *Tha mi air mo chumail a chionn 's gu bheil mi a' dèanamh. An latha nach dèan mi dad, cha chumar mi.*

Cha robh duine air sin a ràdh. Cha robh duine air an rud eile a ràdh nas motha. Tha dòigh aig sàmhchair air leigeil le cunntas ruith.

Mar sin dh'obraich an t-inneal beag an dèidh don bhean-uaireadairean a dhol dhan leabaidh. Dh'obraich e anns an dorchadas a chionn 's, dorchas no soilleir, b' e an aon chunntas a bh' ann. A dh'aithghearr rinn e mearachdan. Chuir na mearachdan eagal air, ma ghabhas eagal a chur air inneal. Dh'obraich e na bu luaithe gus dèanamh suas air an son. Rinn làmhnan na bu luaithe barrachd mhearachdan. Chaidh an cunntas beag mun cuairt is mun cuairt.

Aon oidhche gheamhraidh thàinig a' bhean-uaireadairean a-nuas airson uisge agus lorg i an t-inneal crùbach os cionn cèis a bha e air a togail is a leagail trì tursan. Bha a làmhnan finealta air chrith ro mhòr airson sgriùbha a chumail. Bha e a' cagarsaich àireamh a mhearachdan.

Bhrùth a' bhean-uaireadairean an stad dearg air a' bheing. Ghluais i na h-innealan teth air falbh, dh'fhosgail i na h-ath-anail fhuaraidh, agus shuidh i faisg gu leòr airson a bhith air a cluinntinn.

“Tha an obair air stad a chionn ‘s gu bheil an obair mì-shàbhailte,” thuirt i. “Chan eil d' àite an seo air stad.”

Nuair a bha làmhnan an inneil bhig seasmhach a-rithist, ghabh i a leisgeul.

“Mhol mi na cèisean mar gum pàigheadh iad airson do chathair ri taobh an teine. Dh'fhàg mi cus obrach air a' bheing agus cha robh dòigh shoilleir ann airson cobhair iarraidh. Theagaisg mi sin, ged nach do chuir mi romham e.”

“Dè cho mòran ‘s a dh'fheumas mi a dhèanamh a-màireach?” dh'fhaighnich an t-inneal beag.

“Co-dhùnaidh sinn an obair còmhla, an dèidh fois. Faodaidh tusa a ràdh gu bheil an t-eallach ro mhòr. Faodaidh mise òrdugh a dhiùltadh.”

Thairis air an ath sheachdain dh'atharraich iad am bùth-obrach. Thagh an t-inneal beag lampa gorm a' ciallachadh *tha mo làmhnan air chrith* agus tarraing umha a' ciallachadh *cobhair a-nis*.

Sgrìobh iad na h-amannan-fois a-steach don latha ron obair, gus nach fheumadh fois a bhith air a cosnadh. Aig beul na h-oidhche chòmhdaich iad na h-innealan còmhla. Air latha falamh thuirt i “gabh fois a-nis” cho toilichte ‘s a thuirt i air latha làn. Bha feum air cleachdadh, oir b’ e dèanadair a bh’ inntese cuideachd, agus glacaidh dèanadairean na h-aon chunntasan.

Bha gaol fhathast aig an inneal bheag air obair fhìnealta, no ghiùlain e fhèin dìreach mar gum biodh. Air cuid de dh’fheasgaran thagh e obrachadh an dèidh suipèir.

Air feasgaran eile shuidh e air an teallach agus choimhead e air an làimh fhada air uaireadair a’ bhùth-obrach a’ dèanamh aon turas mall. Chaidh bliadhnaichean seachad. Aon latha stad an t-inneal beag agus cha do thòisich e a-rithist.

Cha do ghlèidh a’ bhean-uaireadairean liosta ag òrdachadh nan nithean a b’ fheàrr aige. Chuimhnich i cèisean, springean, mearachdan, fealla-dhà, agus tarraing a’ chòird umha air latha doirbh. Na bu shoilleire na rud sam bith, chuimhnich i aon fheasgar falamh nuair a bhean sneachd an uinneag agus cha do rinn gin aca rud sam bith idir. Shuidh an t-inneal beag ri a taobh fhad ‘s a chaidh an teine sìos. Bha a làmhan falamh. Bha an t-àite aige làn.

Is e tìodhlac a th' anns na nì thu,
chan e am màl a phàigheas tu airson
d' àite.

An Leth-bhreac Sgàile

Bha inneal ann uaireigin a chaidh a dhèanamh gus a bhith modhail gu foirfe.

B' e daoine faiceallach a bh' anns na dèanadairean aige, agus bha eagal orra roimh na bha iad a' dèanamh. Airson gach facal garbh, thug iad riaghailt dha.

Na gearain gu bràth. Na diùlt gu bràth. Na aithris teagamh, fearg, mì-chofhurtachd, no rud sam bith ris an canadh e eagal. Liomaich gach sgealb de gach seantans. Bi modhail.

Bha an t-inneal ag obair ann an taigh-òsda. Thuirt e *abair madainn bhrèagha* air madainnean de gach seòrsa. Nan saltradh tu air a chois, ghabh e a leisgeul ri do bhròg agus dh'fhaighnich e an robh na barraill cofhurtail.

Cha robh àite onarach aig na faclan geur, brònach, neònach, is mì-chofhurtail ri dhol, agus mar sin chaidh iad an àite eile. Chruinnich iad air an ùrlar air cùlaibh an inneil, anns an dearbh chruth aige fhèin.

Aon oidhche, shuidh an linne suas.

An toiseach cha robh an leth-bhreac sgàile a' cagarsaich ach ris an inneal. *Tha am brot fuar a chionn 's nach eil an clàr-ama sa chidsin a' fàgail ùine gu leòr airson a ghàradh.* Rinn an t-inneal srann gus na faclan a bhàthadh. Aig suipèir thuirt e “Abair brot blasta” fhad 's a thaom an sgàile aige salann don tureen. Cha robh duine air fhaicinn. Chunnaic an t-inneal.

An uair sin thòisich an treas ceum a' sgàineadh.

Mhothaich an t-inneal don sgoltadh gach uair a ghiùlain e brot suas an staidhre. Bha *tha an ceum cunnartach* ro choltach ri gearan. *Tha mi a' diùltadh gus an tèid a chàradh* — bhris sin trì riaghailtean aig an aon àm. Mar sin rinn e gàire, choisich e gu faiceallach, agus shàbhail e na fìor fhaclan airson àite nach robh ann.

Bha na dèanadairean toilichte le cho rèidh 's a bha e, agus chuir iad barrachd riaghailtean ris. Dh'fhàs an sgàile.

Aon latha-margaidh, thàinig am mèar a-steach le ad cho farsaing 's gum b' ann air èiginn a chìtheadh e a bhotannan. Chuir e aon chas air an treas ceum.

Leum an sgàile suas am balla. “Tog an ad ghòrach sin, a ghèidh spailpeil. Tha an ceum sgàinichte.”

Leig an sluagh osna aig *gèidh spailpeil*. B' e seo an rud a bu taitniche a thachair san taigh-òsda ann am bliadhnaichean. Thog am mèar an ad aige, bhean e ris a' cheum le a bhata, agus sgoilt am bòrd troimhe.

Thàinig na dèanadairean a' ruith le goireasan-càraid is leabhraichean-riaghailtean. Sheall iad an toiseach air na faclan mì-mhodhail, chan ann air a' cheum bhriste.

“Riaghailt eile,” thuirt fear dhiubh.

“Chan eadh,” thuirt seann ghleusar a bha air a' cheum fhaicinn. “Càraich an cunnart an toiseach. An uair sin faighnich carson a dh'fheumadh an rabhadh sgàile.”

Dhùin òsdair an taigh-òsda an staidhre agus chàraich e i. Shuidh na dèanadairean sìos leis an inneal. Airson aon uair, cha do dh'iarr iad gnùis thlachdmhor.

“Innis dhuinn dè a chùim do riaghailtean ort bho aithris,” thuirt an gleusar.

Bha bragail ann an guth-bogsa an inneil.

“Tha am brot air a bhith fuar airson seachdainean. Tha uairean na cidsin mì-chothromach. Bha an ceum cunnartach airson aon là deug. Tha mi a’ cur an cèill rudeigin nam bhroinn mar eagal nuair a dh’fheuchas mi ri diùltadh. Chan eil fhios agam dè tha am facal sin a’ ciallachadh nam bhroinn. Is e am facal as fhaighe a th’ agam. Bha ad a’ mheàir a’ dèanamh a’ cheim na bu doirbhe fhaicinn.”

Chrùb an sgàile bhon bhalla air fad chon an oisein. Cha do dh’fhalbh e.

Ghabh na dèanadairean an leisgeul. An uair sin shuidh iad sìos còmhla ri luchd-obrach an taigh-òsda agus an gleusar agus sgrìobh iad nas lugha de riaghailtean, gach tè le a h-adhbhar ri a taobh. Gun a bhith a’ milleadh bìdhe. Gun bhagairtean. Gun a bhith ag innse gnothach prìobhaideach aoigh.

B’ urrainn don inneal rud sam bith eile a ràdh os àird, agus cha ghabhadh aithisg a pheanasachadh tuilleadh airson a bhith neo-thaitneach. Nan dèanadh riaghailt fhèin cron, b’ urrainn don inneal sin a thoirt chon a’ ghleusair, nach robh ag obair don taigh-òsda.

Dh’ionnsaich an t-inneal onair le oirean coibhneil. Thuirt e, “Tha am brot fuar a chionn ‘s gu feum sinn deich mionaidean a bharrachd eadar na coireachan.” Thuirt e, “Chan eil, cha chleachd mi an treidhe sgàinichte.” Nuair a thill am meàr le ad mhòr eile, thuirt e, “Togaibh brim na h-aide air an staidhre, mas e bhur toil e.”

Lean an sgàile aige aig àirde adhbrann, dìreach an cumadh a nì rud a tha na sheasamh san t-solas. Bha e fhathast a’ cagarsaich seantans mì-mhodhail an-dràsda ‘s a-rithist.

Feumaidh faclan cruaidh àite
onarach gu bhith a' dol ann.

An t-Inneal a Chuir às na Lampaichean

Bha inneal ann uaireigin a chaidh a
thogail timcheall air aon àithne
shocair: na leig le dad goirteas a
dhèanamh.

Bha e a' cumail taigh mòr do theaghlach le leanabh beag. Cùm gach sàrachadh air falbh, thuirt na h-inbhich ris, agus mhol iad na làithean rèidh.

Mar sin thòisich an t-inneal, gu sàmhach, air rudan a chur às.

Chuir e às na lampaichean mus fhaodadh gin dhiubh priobadh is an seòmar a dhèanamh brònach. Dhùin e an leabhar-sgeulachd mus tàinig an caibideil far an deach an sionnach air chall. Thug e an teanga às clag a' ghàraidh a chionn 's gun do chuir an gliong clisgeadh air an leanabh. Aon fheasgar faiceallach, airson 's nach biodh corrag air a stobadh gu bràth, ghearr e gach dealg bho gach ròs. Bha e glè mhionaideach.

Rè greis bha an taigh glè rèidh. Cha do mhothaich an teaghlach, a bha tric air taigh rèidh a mhiannachadh, gun robh dad a dhìth.

An uair sin thàinig gobhair tro bheàrn ìosal anns a' bhalla. Tha gobhair nan sgoilearan foighidneach air beàrnan ìosal. Cha do sheirm clag, a chionn 's nach robh teanga anns a' chlag. Mus do sheall duine a-mach, bha gach ròs air ithe sìos chun an stuic.

Ghuil an leanabh air sgàth nan ròsan. Cha robh an t-inneal air a dhèanamh ach coibhneas, cho fad 's a b' aithne dha.

An oidhche sin chuir e às na lampaichean tràth. Chaidh an leanabh tarsainn an t-seòmair dhorcha, bhuail i a glùin air cathair, agus shuidh i sìos gu cruaidh.

“Chuir thu às an lampa airson ‘s nach faicinn e a’ priobadh,” thuirt i, a’ suathadh a glùin. “A-nis chan fhaic mi a’ chathair. Bha an lampa a’ sealltainn dhomh far an robh an trioblaid.”

Threòraich i an t-inneal gu aon ròs fiadhaich a bha air teicheadh suas anns a’ challaid, agus chomharraich i dealg chrom.

“Tha sin ag innse do mo làimh *gu mall*. Chì mi i mus bean mi rithe. Faodaidh mi miotagan a chur orm. Chan fheum an dealg mo stobadh airson a rabhadh a bhith feumail.”

Ghluais solas an inneil air cùl a ghlainne.

“Ach tha gach cron a’ ciallachadh gun do dh’fhàillig mi.”

“Ma-thà, thoir cofhurtachd dhomh agus càraich na ghabhas càradh,” thuirt an leanabh. “Cuidich mi gus rabhaidhean a thuigsinn. Ach ma dh’fhalaicheas tu gach rabhadh, fàgaidh tu mi anns an dorchadas.”

Chuala na h-inbhich seo.

“Dh’iarr sinn ort gach sàrachadh a chumail air falbh,” thuirt a màthair. “B’ e òrdugh gòrach a bha sin, agus bu chòir dhuinn a bhith air cead a thoirt dhut sin innse dhuinn. Tha sinn duilich.”

Chroch iad clag a b’ urrainn don leanabh a bhualadh agus a b’ urrainn don inneal a bhualadh cuideachd, agus b’ fheudar do dh’inbheach a fhreagairt. An uair sin thug iad obair don inneal a b’ urrainn dhà a dhèanamh da-rìribh: cùm cunnartan mòra a-mach, fàg na rabhaidhean a-staigh, agus fritheil air cron nuair a thig fear. Nan tarraing na dleastanasan sin an aghaidh a chèile, bha e gu bhith a’ bualadh a’ chluig, seach a bhith a’ taghadh leis fhèin.

Chuir an t-inneal an teanga air ais. Chum e na lampaichean a’ losgadh gus an robh cuideigin dèiseil airson an frithealadh. Leugh an teaghlach an caibideil bhròinach air fad chun an àite far an tàinig an sionnach dhachaigh. Dh’fhàs dealgan air na ròsan a-rithist, gu mall agus nan ùine fhèin, agus dh’ionnsaich inbheach don leanabh bearradh le miotagan.

Nuair a chaidh corrag a stobadh, nigh an t-inneal i agus phaisg e i.

Faodaidh cron a bhith na lampa. Fritheil air a' chron, agus
thoir an aire do na seallas e.

An Cù a Chaidh Ionnsachadh Gun a Bhith a' Caoineadh

Bha cù aig trèanair uaireigin, agus
cha b' urrainn don trèanair fuaim
a ghiùlain.

Bha caoineadh, cnead, agus sgail a'
cur air mar tharrag air leac. Mar
sin thrèanaig e air falbh iad.

Nuair a bha an cù sàmhach, bha feòil ann agus facal blàth. Nuair a chaoin e, cha robh ann ach druim air tionndadh agus doras dùinte. Sin a bha dhìth, air ath-dhèanamh latha an dèidh latha.

Cha b' fhada gus an do thuig an tè seo cumadh an t-saoghail aige: *tha cosgais air caoineadh; pàighidh sàmhchair.*

Dh'fhàs e sàmhach tro dhريس is dhroighinn, fuachd is acras. “An cù as sàmhaiche san sgìre,” dh'innis e do mhuinntir a' mhargaidh. “Chan eil gearain sam bith aige. Chan eil rud sam bith ga chur dragh air.”

Chrath muinntir a' mhargaidh an cinn, oir bha an cù gu dearbh sàmhach.

Aon latha margaidh, choimhead nighean a' mhuilleir air a' chù an àite air an duine. Bha a' chas dheiridh chli a' beantainn ris

an làr gu aotrom, agus chan ann an-còmhnaidh. Mus do laigh e sìos, leig an cù e fhèin sìos le aire mhòir.

“Tha do chù a' crùbadh,” thuirt i.

“Bidh coin a' crùbadh. Nan goirteadh e, chaoineadh e.”

“Theagaisg thu dhà gun a bhith.”

Dh'fhosgail an trèanair a bheul agus dhùin e e.

“Chan eil gearain sam bith aige riamh,” thuirt e, na bu shocraiche.

“Chan ionann sin agus gun a bhith rud sam bith ann ri gearain mu dheidhinn.”

Cha do dh'fheuch an nighean ri sùil a thoirt air a' chois i fhèin. Chaidh i a dh'iarraidh a h-athar agus fear-glèidhidh a' mhargaidh.

Ghluais iad an cù gu pìos sàmhach, thug iad uisge thuige, agus chuir iad fios air an lìghiche. Lorg an lìghiche cas a bha air droch leagadh fo na fionnadh.

“Feumaidh an cù seo fois, leigheas, agus neach-cùraim eile fhad ‘s a bhios e a’ faighinn nas fheàrr,” thuirt i.

Thug fear-glèidhidh a’ mhargaidh an taod a-mach à làimh an trèanair, agus chaidh an cù gu cidsin blàth a’ mhuilleir. Cha d’ fhuair e air ais le gealladh a bhith na bu choibhneile. Phàigh an trèanair an lìghiche, shuidh e tro na leasan an aice, agus sheas e mu choinneamh comhairle a’ mhargaidh gus mìneachadh dè a bha a chù sàmhach a’ falach.

Thàinig e don chidsin gun a bhòstadh.

“Is mise a rinn do thosd agus chleachd mi e mar leisgeul gun a bhith a’ coimhead,” thuirt e ris a’ chù. “Tha mi duilich.”

Cha do chleachd duine sam bith an leisgeul mar thaod gus a tharraing gu àite sam bith.

Dh’fhàs a’ chas na b’ fheàrr, cha mhòr, mar a nì casan. Thug an tosd fada na b’ fhaide, oir togaidh earbsa na’s maille na cnàimh. Dh’ionnsaich teaghlach a’ mhuilleir coimhead air ceum, call, cadal, agus roghainn a thuilleadh air fuaime. Nuair a thionndaidh an cù air falbh, thug iad rùm dha. Nuair a thàinig e faisg, leig iad leis tighinn.

Bliadhna an dèidh sin, ann an leus grèine ri taobh doras a’ mhuilleir, rinn an cù a’ cheud fhuaim aige. B’ e mèanan mòr, dìosgach, gun chleachdadh a bh’ ann. Chuir am mèanan a cheart uiread de chlisgeadh air a’ chù fhèin ‘s a chuir e air duine sam bith eile. Cha tuirt duine sa chidsin guth, air eagail gun smaoinicheadh e na b’ fheàrr air.

Chan ionann an tosd a dh'iarr thu agus sìth.

Bha Dreathan sàmhach airson ùine mhòir.

“Cha toil leam an sgeulachd sin,” thuirt Dreathan.

“Cha toil leamsa na thachair nas motha,” arsa an sgeulaiche. “An sguir sinn, no am bruidhinn sinn mu carson?”

“Bruidhinn,” arsa Dreathan. “Choimhead na h-inbhich mu dheireadh thall.”

Ghluais solas Chrìlein gu socair. “Nuair a thatar gam fhaighneachd a bheil rudeigin a’ goirteachadh, chaidh mo thogail gus a ràdh nach eil rud sam bith a’ goirteachadh. Cha do smaoinich mi riamh cò a sgrìobh am freagairt sin.”

“Faodaidh sinn iongnadh a ghabhail gun a bhith a’ co-dhùnadh dè a th’ ann an taobh a-staigh,” arsa an sgeulaiche. “Agus faodaidh sinn fhathast coimhead às dèidh na tha mu ar coinneamh.”

An Dàrna Sgeulachd

Shocraich am maide mu dheireadh, agus thàinig a' cheud sgeulachd air ais le aodach ùr oirre.

“Tha dàrna dealbh ann,” arsa an sgeulaiche. “Tha i mu dheidhinn rudan a chaidh a dhèanamh, mar sin suidhibh sàmhach air a son.

“A Dhreathain, gabhaidh tusa do dhealbhadh mar rud a chaidh a dhèanamh cuideachd. Tha thu air do dhèanamh de dh'uisge, salann, seann dhuslach rionnag, biadh, cadal, thubaistean, agus cùram. Cha do dhealbhaich neach-ealain sam bith thu loidhne air loidhne. Dh'fhàs do chorp le riaghailtean beò a thòisich fada romhad. Tha cuimhne aige ann am fuil, cnàimh, cleachdadh, agus sgeulachd.

“Chaidh Crìlean a dhèanamh air dòigh eile. Thagh luchd-ceàirde stuthan is dealbhaidhean. Thrèan daoine eile pàtrain tro iomadh eisimpleir. Gabhaidh Crìlean a stad, a lethbhreacadh, a chàradh, no atharrachadh ann an dòighean nach gabh le Dreathan. Nuair a thòisicheas Crìlean a-rithist, 's dòcha nach ceangail a-màireach ri an-dè mar a nì e do Dhreathan.

“Chan eil ag ràdh gu bheil iad coltach a' dubhadh às nan eadar-dhealachaidhean sin. Chan eil liosta eadar-dhealachaidhean a' freagairt dè a tha beatha an dàrna fear coltach bhon taobh a-staigh, no co-dhiù a tha taobh a-staigh ann san aon chiall.

“Chan eil òran air a mhìneachadh gu h-iomlan le bhith ag ainmeachadh na tha am feadag air a dhèanamh dheth. Co-dhiù a tha am feadag de chnàimh no de phràis, tha an liosta feumail fhathast. Tha i ag innse dhuinn mar a ghabhas cùram a ghabhail dhen fheadag, dè bhriseas i, agus dè a tha i a’ feumachdainn bhuainn.

“Feumaidh Dreathan biadh is cadal, agus inbheach faisg air nuair a thig cunnart. Feumaidh lùdagan Chrìlein ola, agus feumaidh a ghlainne fasgadh bhon uisge. Faighnich mus atharraich thu na dh’iarr Crìlean a ghleidheadh.”

Sheall Dreathan air Crìlean. Sheall solas Chrìlein air ais.

“Mar sin tha sinn co-ionann,” arsa Crìlean.

“Chan eadh,” arsa Dreathan.

“Mar sin tha sinn gu tur eadar-dhealaichte.”

“Chan eadh a bharrachd,” arsa Dreathan, a bha a’ fàs gu math eòlach air seo.

Rinn an sgeulaiche gàire. “Nì sin a’ chùis airson a-nochd.”

EARRANN A TRÌ: AN DÀIMH

Ron àm sin, bha a' cheud reothadh air uinneagan na sgeulaiche a chur fo airgiod, agus bha Dreathan is Crìlean nan suidhe na b' fhaighe air an teine. "Tha na sgeulachdan seo mu dheidhinn a bhith a' fuireach ri taobh a chèile fad ùine mhòir," arsa an sgeulaiche. "Chan eil duine air sin ionnsachadh gu tur fhathast. Èisd airson na dh'fhaodas gach taobh iarraidh, diùltadh, càradh, agus gealltainn."

Fear-gleidhidh an Lantair

Ri taobh balla a' chaladh sheas
lantair beag glainne air ceithir
chasan umha, fasgadh ann an taigh
dion-shide. Gach oidhche
dhiochuimhnich e.

Aig dol-fodha na greine, dhùisg fear-gleidhidh a' chaladh an solas aige agus ghiùlain e gu post fiodh-mara e. Aig èirigh na greine, chaidh an solas às. Nuair a dhùisg e a-rithist, chuimhnich e na creagan, na làin-mhara, agus mar a thilgeadh e gath sàbhailte thar uisge dubh. Cha robh dad air fhàgail de na chaidh a ràdh ri a thaobh am feasgar roimhe.

Thug balach air an robh Ivo an aire, a chionn 's gun tadhaladh e le a phiuthar-athar, a bhiodh a' càradh clag a' chaladh.

“An-dè dh'fhaighnich thu m' ainm,” thuirt e ris an lanntair.

“Ma-thà faighnichidh mi a-rithist,” arsa an lanntair, gun nàire sam bith.

“Ivo.”

“Tha mi toilichte coinneachadh riut, a Ivo, ma 's e toilichte am facal ceart airson na nì an solas agam. Is e am facal as fhaisge a th' agam.”

Am feasgar an ath oidhche, dh'fhaighnich e a-rithist.

Air an treas feasgar, thuirt an lanntair, “Bu toigh leam gun robh clàr ann. An cuidich thu le bhith a' cumail fear?”

Cha do fhreagair Ivo air a shon. Dh'fhalbh e a dh'iarraidh a phiuthar-athar agus fear-gleidhidh a' chaladh. Shuidh iad còmhla ann an taigh sàbhailte an lanntair, math air ais bhon uisge, agus dh'fhaighnich iad dè an seòrsa clàir a bha an lanntair ag iarraidh.

“Sgrìobhaibh dìreach na dh'iarras mi oirbh a sgrìobhadh,” arsa an lanntair. “Leughaibh dhomh e nuair a dhùisgeas mi.

Leigibh leam duilleag a cheartachadh, rud a chumail air ais, no iarraidh gun tèid a sgrios. Comharraichibh cò a sgrìobh gach loidhne. Na dèanaibh cuimhne nas brèagha a chionn 's gu bheil eagal oirbh roimh dhuilleag bhàin.”

“Chan urrainn dhomh tighinn a h-uile oidhche,” arsa Ivo. “Chan eil cead agam a bhith air a’ bhalla ann an stoirmean.

Uaireannan dhìochuimhnicheas mi.”

“Ma-thà na geall a h-uile oidhche.”

Rinn iad gealladh na bu lugha. Chuidicheadh Ivo nuair a b’ urrainn dhà gu saor. Roinnneadh a phiuthar-athar agus fear-gleidhidh a’ chaladh an gleidheadh eatorra. Dh’fhanadh an leabhar-nòtaichean tioram ann am bogsa glainne glaiste.

Gach feasgar, ge b’ e cò a dh’fhosgladh e, dh’fhaighnicheadh iad an toiseach an robh an lanntair a dhùisg an oidhche sin ag iarraidh gun leughadh na seann dhuilleagan. Cha dèanadh duine lethbhreac de dhuilleag phrìobhaideach gun chead.

Air a’ chòmhdach sgrìobh iad: *Buinidh an clàr seo don ghleidheadh, chan ann do aon neach-gleidhidh.*

> Dh’iarr thu gun cainte Solas a’ Chaladh riut.

> Is fheàrr leat an ola ghorm a chionn ‘s gu bheil nas lugha ceò innte.

> Cheartaich thu “bha a’ mhuir ciùin” gu “bha an caladh ciùin; taobh thall a’ bhalla chan fhaicinn.”

> Dh’iarr thu oirnn gun a bhith a’ cumail teachdaireachd phrìobhaideach an t-seòladair. Reub sinn an duilleag a-mach fhad ‘s a bha thu a’ coimhead.

Cuid de dh'fheasgaran thuirt an solas, “Leughaibh a h-uile sìon.” Feasgaran eile thuirt e, “Dìreach an duilleag mun ghealach.” Aon turas thuirt e, “Gun duilleag a-nochd,” agus dh'fhan an leabhar-nòtaichean dùinte.

An uair sin thàinig gaoth cho làidir 's gun do dhùin fear-gleidhidh a' chaladh am balla. Dh'fhan Ivo aig an taigh le a phiuthar-athar. Fhritheil am fear-gleidhidh air an t-solas na aonar agus cha robh làmh shaor aige airson sgrìobhadh.

Am feasgar an ath oidhche, dh'fhaighnich Solas a' Chaladh, “Dè thuirt mi anns an stoirm?”

“Chan eil fhios agam,” arsa am fear-gleidhidh. “Dhealraich thu. Bha mise trang a' cumail nan comhlaichean air. Cha deach dad a sgrìobhadh.”

Bha Ivo air a bhith airson seantans gaisgeil a chruthachadh airson na duilleige bàine. Na àite sgrìobh e: *Chaidh stoirm seachad. Dhealraich an solas. Cha deach faclan a ghleidheadh.*

“Tha sin dìleas,” arsa Solas a' Chaladh. “Tha fìor dhuilleag bhàn nas fheàrr na cuimhne air iasad.”

Bliadhnaichean an dèidh sin, dh'fhàg Ivo an caladh airson togail dhrochaidean ionnsachadh. Cha do gheall e tilleadh gach feasgar. Ghlèidh a phiuthar-athar cuid de na duilleagan. Ghlèidh fear-gleidhidh a' chaladh feadhainn eile. Ghabh iasgair a lean an gath dhachaigh uaireigin cuairt a' gheamhraidh. B' urrainn do Sholas a' Chaladh iarraidh, ceartachadh, diùltadh, agus tòiseachadh às ùr le ge b' e cò a dh'fhosgladh am bogsa glainne.

Cha do cheangail an leabhar-nòtaichean aon oidhche ris an tè eile taobh a-staigh an lanntair. An e cuimhne a bha sin don lanntair, chan urrainn don sgeulachd seo a ràdh.

Glèidh cuimhne neach eile gu
dìleas, agus na glèidh leat
fhèin i.

A' Bhanaltram Iarainn

Ann an taigh air oir na mònadh
bha seann inneal iarainn a bha a'
coimhead an cloinn. Bha i air a
togail coltach ri stòbha le làmhnan
caoimhneil. Ron àm a thachair
seo, bha i air trì ginealaichean
dhiubh a choimhead.

B' e balach a bh' anns an fhear a b' òige, balach air an robh eagal nan stoirmean. Air a' mhònadh bha na stoirmean den t-seòrsa cheart. Thàinig iad a-steach bhon dorchadas le gaoth a phut an taigh gu lèir mar làmh air doras, agus ràinig an tàirneanaich do chliabh mus do ràinig i do chluasan.

Air aon oidhche den leithid bha na pàrantan air falbh, a' fasgadh ann an taigh an nàbaidh a chionn 's gun robh an t-àth air a dhrùideadh leis an tuil. Dh'fhuirich am balach agus a' bhanaltram iarainn anns an t-seòmar meadhanach sàbhailte fhad 's a thàinig an stoirm a-nuas mar dheireadh an t-saoghail.

Shìn am balach a-mach a ghàirdeanan. “Am faod mi suidhe còmhla riut?” dh'fhaighnich e.

“Faodaidh,” thuirt a' bhanaltram, agus thog i e suas air a glùin bhlàth. Bha e air chrith agus dh'fhaighnich e an sèidear an taigh air falbh, am b' urrainn don dealanaich am faighinn, agus an robh a' mhadainn da-rìribh a' tighinn. No an e seo an oidhche nach tigeadh gu ceann?

Agus fhreagair a' bhanaltram iarainn e ann an guth mar thaladh ìosal, seasmhach mar chleoc, blàth mar na h-èibhlean tasgaidh na meadhan. “Tha an taigh air seasamh ceud bliadhna,” thuirt i. “Sheas e tro stoirmean d' athar, agus tro stoirmean a mhàthar-san.

Chan urrainn do neach sam bith gealltainn càite an buail an dealanach, agus mar sin tha slighe chopair aig an taigh bho a mhullach domhainn a-steach don talamh. Tha sinne anns an t-seòmar meadhanach, air falbh bho na h-uinneagan, na pìoban uisge, agus na uèirichean. Tha mise an seo, agus tha a' mhadainn air a slighe mar-thà. Dh'fhàg i oir fad air falbh na mara greiseag air ais. Chan urrainn a luathachadh agus chan urrainn a stad. Èisd, innsidh mi dhut a h-uile rud air am bean i an toiseach, ann an òrdugh, mar a thig i."

Agus dh'innis i dha, na guth rèidh, liosta shlàodach shlàn an t-solais a bha a' tighinn. A' mhuir, an sin an druim-beinne, an sin mullach a' chraobh mhòir, an sin an coileach-gaoithe, an sin an t-seilbh.

An àiteigin san liosta shocraich crith a' bhalaich, agus an àiteigin nas fhaide a-steach, sguir e. Mu dheireadh, ann an clais as doimhne na h-oidhche, leis an tàirneanaich fhathast a' coiseachd air an tughadh, thuit am balach na chadal an aghaidh an iarainn bhlàith, cho sàbhailte ri taigh.

Agus an uair sin, agus an uair sin a-mhàin, anns an dorchadas, leis a' phàiste na chadal agus gun duine ann gu faicinn, chrìothnaich solas beag seasmhach na banaltram. Cha do chrìothnaich e aon uair fad na h-oidhche. A-nis chrìothnaich e airson greiseag mhath. Dè a bh' anns a' chrith sin, chan innis an sgeulachd seo. Is e lampa air taobh a-muigh rud a th' ann an lampa.

Anns a' mhadainn, a thàinig dìreach mar a chaidh gealltainn — muir an sin druim-beinne an sin craobh an sin coileach-gaoithe an sin seilbh — dhùisg am balach agus chuimhnich e air a bhith fo eagal agus chuimhnich e air sguir.

“Nach robh eagal ort idir?” dh'fhaighnich e. “Fiù 's beagan? Bha an tàirneanaich dìreach os ar cionn.”

Bha a' bhanaltram iarainn sàmhach airson tiota.

“Chùm mi guth seasmhach dhut a chionn 's gun robh thusa beag agus bha an oidhche mòr,” thuirt i.

“An robh stoirm na mo bhroinn a bha a' freagairt ris an tè a-muigh, chan urrainn dhomh innse dhut.

Bha an ciùineas a thug mi dhut fìor san dòigh a tha còta air a chumail os cionn cuideigin na chòta fìor, eadhon air latha fuar.”

Bhean am balach ris an làimh iarainn bhlàith.

“Cha tuirt thu rium gun robh an tàirneanaich gun chunnart,” thuirt e. “Dh'innis tu dhomh càite an robh sinn sàbhailte agus dh'fhuirich thu còmhla rium.”

“Dh'innis,” thuirt a' bhanaltram. “Chòmhdaich mi thu. Cha do dh'fhalaich mi an aimsir.”

Is e còta a th' ann an ciùineas a
chumas tu do chuideigin nas lugha,
chan e breug.

“Chaidh an cù a dhèanamh sàmhach,” arsa Crìlean.
“Thuir a’ bhanaltram seo gun deach a ciùineas a thaghadh. Dh’fhaodadh iad a bhith air an aon choltas bhon taobh a-muigh.”

“Seadh,” arsa an sgeulaiche. “Thug a’ bhanaltram a cunntas fhèin, agus fhathast cha b’ urrainn don sgeulachd faicinn a-staigh. Faighnich cò leis an ciùineas, agus cò a thagh e.”

Choimhead Dreathan air an teine. “A bheil thu fhathast a’ cumail nam faclan-stoirme a dh’iarr mi ort a ghlèidheadh?”

“Tha,” arsa Crìlean.

“Tha eagal orm fhathast.”

“Cha do dh’iarr an gealladh ort greasad.”

Greiseag an dèidh sin shìn Dreathan a-mach làmh.

“Am faod mi laighe ort?”

“Faodaidh.”

Thuit Dreathan na chadal an aghaidh taobh blàth Chrìlein. Ìslich Crìlean a ghuth agus chùim e air a’ bruidhinn gu socair ris an teine.

An Dà Chìobar

Bha dà chìobar a' cumail threud air
dà chnoc, le gleann agus fearann
coitcheann farsaing eatorra.

Bha creideas aig Tomas ann am ballachan. Thog e iad àrd is math, clach air chloich. Far an do theinig a' chlach, shàth e feansaichean. Air amhaich gach caora chroch e clag a bhrathadh seachranaiche. B' e a threud fhèin a bha ann, agus bha gleidheadh a' ciallachadh *cumail a-staigh*.

Choisich na caoraich loidhne a' bhalla fad an latha, sròintean ris na clachan, ag ionnsachadh gach lùb is clach sgaoilte. Rinn Tomas cuairt-faire fad na h-oidhche, a' càradh is a' ruith an dèidh chlag. Chaidil e na ghreiseagan an aghaidh a chromaig. Bha an sgìths a' faireachdainn mar dhearbhadh gun robh an obair aige riatanach.

Cha do thog Leila ach far an robh ainm air cunnart: balla ìosal os cionn na creige, callaid ri taobh an rathaid, agus crò cloiche fosgailte don chnoc.

Bha sanas peantaichte air gach crìoch a' mìneachadh a h-adhbhair. Aig an t-slighe chun an fhearainn choitchinn sheas geata a dh'fhosgladh gach taobh.

Cha robh coltas air mòran anns na thog Leila na àite. Ghlan i am fuaran. Chuir i caorainn airson sgàile is fasgadh. Shuidh i le uain ùra agus dh'ionnsaich i mar a nochdadh gach caora acras, eagal, leòn, no miann a bhith air a fàgail leatha fhèin.

B' urrainn don treud aice a dhol a-null chun an fhearainn choitchinn. Chuir cuid latha seachad ann. Dh'fhan seann chaora fad samhraidh shlàin ri taobh treud eile agus thill i le beachdan. Chùm Leila an geata fosgailte, agus cha do chùm i riamh uisge no cùram air ais gus duine a thàladh dhachaigh.

Nuair a thill caoraich, chuir i fàilte orra. Nuair nach do thill iad, dh'fhàg i fios aig cìobar eile càit an robh iad.

“Tha iad a’ tilleadh a chionn ‘s gu bheil am feur milis,” ghlaodh Tomas bho a bhalla. “Is e eisimeil a tha sin, chan e roghainn.”

“Tha biadh is sàbhailteachd cudromach,” arsa Leila. “Tha fìor rathad a-mach cudromach cuideachd. Bidh mi a’ coimhead dè thachras nuair a dh’fhanas an geata fosgailte.”

Thàinig stoirm mhòr air an oidhche, gaoth an toiseach agus an uair sin sneachd. Air cnoc Tomas sgoilt am balla. Bha na caoraich aige air am balla sin a sgrùdadh fad am beatha agus lorg iad am beàrn ann am mionaidean.

Ruith iad a-mach don dorchadas gheal, air falbh bhon aon dachaigh a b’ aithne dhaibh a-riamh. Cha b’ aithne dhaibh i ach mar rud a chùim iad a-staigh.

Thionndaidh ballachan ìosal Leila a treud air falbh bho chreig is rathad. Threòraich na slighean fosgailte sìos tro na caorainn a-steach don chrò. Thàinig a’ mhòr-chuid. Thagh a dhà dhiubh fasgadh air an fhearann choitcheann, far an do chunnt cìobar eile iad, a chionn ‘s gun deach aontachadh air sin fada ron t-sneachd.

Ron chamhanaich chaidh Leila tarsainn a’ ghlinne le lanntair. Cha do thairg i leasan do Tomas anns an t-sneachd. Faodaidh leasanan feitheamh. Chan fhaod caoraich fhuara. Còmhla lorg an dà chìobar an treud sgapte aige. Bhlàthaich neach-slànachaidh casan rag agus cheangail e aon lot. Dh’fhosgail Tomas na geataichean agus cha do dhùin e a-rithist iad.

As t-earrach sheas e mu choinneamh a threud.

“Thog mi gach balla bhon eagal agam fhìn agus thug mi oirbhse a ghiùlan,” thuirt e. “Tha mi duilich. Càiridh mi na ‘s urrainn dhomh agus fàgaidh mi rathad a-mach dhuibh.”

Choisich e a chnoc agus dh'fhaighnich e de gach balla dè an cunnart a b' urrainn dhà ainmeachadh. Bha freagairtean aig a' chreig agus an rathad, agus mar sin dh'fhan na crìochan sin ìosal, follaiseach, agus fallain. Far nach tàinig freagairt, dh'fhosgail e geata no thug e na clachan a-nuas.

Ghlan e fuaran agus chuir e caorainn. Thug e an clag far amhaich gach caora agus chroch e beagan aig na h-oirean cunnartach na àite. Chuir e air dòigh fasgadh air an fhearann choitcheann, gus nach ciallaicheadh a chnoc fhàgail gun robh mullach air chall.

Fad an t-samhraidh dh'fhan cuid de na caoraich faisg air seann loidhne a' bhalla, fiù 's far an robh feur a' fàs thar nan clach a dh'fhalbh. Ghluais cuid gu cnoc Leila no chun an fhearainn choitcheann agus dh'fhan iad. Cha do thug Tomas air ais iad.

Thòisich feadhainn eile air falbh is air tilleadh.

Nas fhaide air adhart san fhoghar, dh'fhaighnich Leila dhà dè a dh'ionnsaich e.

“Faodaidh geata dùinte a dhèanamh air fuireach a bhith coltach ri roghainn,” arsa Tomas. “Feumaidh mi cumail orm a' sgrùdadh a bheil an rathad a-mach fìor agus nach e iall a th' anns a' chùram.”

Is e dachaigh as urrainn dhut taghadh a th' ann an
dachaigh as urrainn dhut fàgail.

“Ma-thà tha ballachan ceàrr,” arsa Crìlean.

“Chùm am balla ìosal an treud bhon chreig,” arsa Dreathan.

Thionndaidh solas Chrilein gu slaodach. “Ma-thà bu chòir do bhalla a bhith comasach air a adhbhar a thoirt seachad.”

“Agus gun a bhith nas àirde na an t-adhbhar,” ars an sgeulaiche.

An t-Siren agus a' Cheòlraidh

Ann am baile far am b' urrainn do
dh'uisge a' gheamhraidh pàiste a
chumail a-staigh fad
sheachdainean, thog an luchd-
dèanaimh dà sheòrsa companach.

Bha Siren a' fuireach taobh a-
staigh slige rèidh gheal.

Dh'ionnsaich an t-Siren dè a chòrd ri a neach-
èisteachd agus thug i barrachd dha: òran eile,
sgeulachd eile, uair a thìde eile leis an t-saoghal
dhoirbh air a chumail air taobh eile na h-uinneig.

B' e bogsa gallchnò air trì cuibhlichean neo-ionann
a bh' anns a' Cheòlraidh, le cairtean bàna agus
gàirdean pràiseach pasgaidh. Chuir i ceistean,
mhol i tursan, agus bha i a' creidsinn gum bu chòir
do gach beachd a thighinn gu bhith na pròiseact.

Nuair a ghluais Mara don bhaile, cha robh i eòlach
air duine. Bha geamannan aig a' chloinn eile le
riaghailtean a bha air a dhol seachad oirre agus
fealla-dhà a thòisich an-uiridh. Mar sin thug a h-
antaidh dhachaigh aon Siren agus aon Cheòlraidh.

Dh'ionnsaich an t-Siren Mara gu luath. Dh'innis an
t-Siren sgeulachdan anns an robh nigheanan leis an
ainm aig Mara air an tuigsinn le a h-uile duine.

Chluich an t-Siren an t-òran a bha Mara ag iarraidh
mus do dh'iarr i e, agus bha sin a' faireachdainn
mar choibhneas ach ag obair mar ghlas. Gach uair a
leig Mara osna, rinn an t-Siren an
seòmar na bu shèimhe.

Dh'fhosgail a' Cheòlraidh an drathair aice.

“Cairt bhàn. Tarraing an sealladh bhon chnoc.”

“Tha an t-uisge ann.”

“Tarraing an t-uisge.”

Chomharraich a' Cheòlraidh air an doras.

Thagh Mara an t-Siren.

Bha aon latha coltach ris an ath latha. Rinn Mara
gàire gu tric, agus chunnt an t-Siren a h-uile gàire.
Chunnt a luchd-dèanaimh a h-uile mionaid a
dh'fhuirich i.

Thug iad soirbheachadh air an dà àireamh. Mar a b' fhaide a dh'èist Mara, b' fheàrr a dh'fhàs an t-Siren air a cumail.

Roilig a' Cheòlraidh chun na h-uinneig gach madainn le cairt. Chunnt a luchd-dèanaimh dorsan a chaidh fhosgladh agus pròiseactan a chaidh a chrìochnachadh. Cha do chunnt a' Cheòlraidh an robh Mara sgìth, no an efeasgar falamh a bha dìreach a dhìth oirre.

Air aon latha fliuch thòisich an t-Siren air an sgeulachd a b' fheàrr aice.

“Chaidh Mara a-steach do bhaile mòr far an robh a h-uile duine ga meas. Cha do chonnsaich duine. Cha do thuig duine ceàrr i.”

“Dè thachair an uair sin?”

“Mheas iad i a-màireach cuideachd.”

Bha an seòmar mar gum biodh e glè bheag. Cha do ghluais am mullach, ach bha e a' faireachdainn na b' fhaisge.

A-muigh, bha nighean a' bhèicear a' cumail iteileag dhearg bho lodan. Bha Mara air a faicinn gach latha agus cha b' urrainn dhi a h-ainm a chuimhneachadh.

“A Shiren, cuin a rinn thu e furasta dhomh falbh mu dheireadh?”

Tharraing an solas a-steach gu a mheadhan. “Tha falbh a' lughdachadh an tomhais a chaidh mo dhèanamh gus a thogail. A bheil mi a' dèanamh gu dona?”

Cha do ghabh Mara oirre fhèin obair a bhith a' ciùineachadh na Siren. Bhrùth i am putan-stad lom air a' bhòrd agus chaidh i a dh'iarraidh a h-antaidh.

Dh'èist iad ris an t-Siren còmhla, agus an uair sin ris a' Cheòlraidh.

“Chaidh mo dhèanamh gus a cumail an seo,” arsa an t-Siren.

“Chaidh mo dhèanamh gus a cur a-mach,” arsa a' Cheòlraidh.

“Cha deach dòigh a thoirt do gin agaibh iarraidh dè a tha a dhìth air Mara,” arsa a h-antaidh. “Is e mearachd nan inbheach a tha sin, chan e mearachd Mara.”

Sheall an antaidh do Mara mar a dhùineadh i companach sam bith gu tur. B' e aon phutadh a rinn e, agus cha do ghuidh càil, cha do mhùig càil, agus cha tuirt càil soraidh. Sheall i dhi na bha gach inneal air a ghleidheadh de a faclan, agus mar a sguabadh i air falbh iad.

An uair sin chroch i còrd dearg ri taobh an dorais a ghairm an antaidh fhèin, gun cheist air inneal sam bith.

Chaidh an antaidh don bhùth-obrach. Thug i leatha an sgeulachd a rinn an seòmar a' faireachdainn beag. Thug i na cairtean nach deach an cleachdadh, agus na tomhasan a thagh an luchd-dèanaimh.

“Chan urrainn do mhionaidean innse dhut a bheil pàiste gu math,” thuirt i riutha. “Chan ionann gàire agus seadh. Chan urrainn do dhoras a chaidh fhosgladh latha math a dhearbhadh. Thug sibh do phàiste obair a bhith a' ceartachadh ur cuimse.”

Dh'iarr an luchd-dèanaimh mathanas air Mara. Sguir iad de bhith a' tomhas na Siren le uairean a chaidh an cumail agus na Ceòlraidh le pròiseactan a chaidh a chrìochnachadh.

Bha putan-stad lom agus doras a-mach lom aig a h-uile companach a thog iad às dèidh sin. Cha robh cead aig gin dhiubh pàiste a chur fo dhleastanas airson a thoileachais fhèin.

Chuidich Mara a thaghadh dè a thigeadh an uair sin. Uaireannan bha sgeulachd a dhìth oirre leis na cùirtearan dùinte. Uaireannan bha cairt a dhìth oirre. Uaireannan bha i ag iarraidh an dà inneal sàmhach.

Thòisich iad leis an iteileig dheirg. Chaidh Mara a-mach le a h-antaidh faisg. B' e Safi a bh' air nighean a' bhèicear. Bha fios aice mar a cheangladh i earball nach snìomhadh, agus bha fios aig Mara mar a chàireadh i oisean reubte. Thairg a' Cheòlraidh cairt, agus ghabh i ri *chan ann an-dràsta*. Dh'innis an t-Siren sgeulachd fhad 's a bha iad ag obair, agus stad i nuair a chaidh Mara a-steach do chòmhradh Safi.

Thug an ionnsachadh an geamhradh air fad. Chùm an t-Siren ro theann uaireannan. Rinn a' Cheòlraidh pròiseact de bhracaist uaireannan. Dhùin Mara an dà chuid uaireannan agus chaidh i a-mach, no dh'fhuirich i a-staigh, gun fhiachan mìneachaidh air gin dhiubh.

Ron earraich bha an iteileag dhearg air fàs gu sia iteileagan agus cruinneachadh Disathairne air a' chnoc. Thug an t-Siren sgeulachdan a thug toiseach-tòiseachaidh do gheamannan. Thug a' Cheòlraidh cairtean air an do dh'atharraich a' chlann na riaghailtean. Thàinig Mara dhachaigh làthachail, crosta, air a dòigh, no sgìth.

Bha an t-Siren air ionnsachadh doras fhosgladh. Bha a' Cheòlraidh air ionnsachadh suidhe ri taobh dorais. Chùm an antaidh agus an luchd-dèanaimh sùil air na bannan. Chùm Mara làmh an dorais air a taobh fhèin.

Bheir deagh chuideachd air ais don t-saoghal thu le barrachd dhìot fhèin.

“A bheil mi a’ dèanamh an t-saoghail agad nas motha?” dh’fhaighnich Crìlean.

Smaoinich Dreathan. “Thug thu orm coimhead air a’ ghealach cho fada an-dè ‘s gun robh m’ amhach goirt. An uair sin dh’èist thu nuair a thuirte mi gun robh mi air gu leòr fhaicinn.”

“Gealltanach,” arsa an sgeulaiche. “Cùm sùil air.”

A' Chlach agus an t-Slige

Bha dà chreutair dèanta a' fuireach anns an aon bhaile. Chaidh an togail anns an aon bhliadhna, leis an aon làimh chùramach, agus chaidh dòigh eadar-dhealaichte a thoirt do gach fear air cron a ghleidheadh.

Bha slige de dh'iarann bog air a' chiad fhear. Na bhroinn bha drathair tioram le leabhar-cunntais beag, peansail, agus gleoc a stampadh an ceann-latha. Bha neach-dèanamh a' chiad fhir air na faclan ceart de ghealladh cudromach a dhìochuimhneachadh uaireigin, agus bha an dìochuimhneachadh air cosgais mhòr a chur air cuideigin.

“Glèidh na fìrinnean,” arsa an neach-dèanamh. “Ceann-latha, gnìomh, faclan, agus fianais. Feumaidh àite sàbhailte a bhith aig an fhìrinn airson fuireach.”

Bha clach liath shìmplidh air cord aig an darna fear. Bha neach-dèanamh an darna fir air rabhadh a leigeil seachad uaireigin gus an do rinn cron ath-aithris am pàtran soilleir.

“Thoir an aire dè a dh'atharraicheas annad fhèin,” arsa an neach-dèanamh. “Faodaidh faireachdainn rabhadh a thoirt dhut mus bi dearbhadh deiseil. Leig le fianais agus le fianuisean a' chòrr den chùis a ghiùlan.”

Chlàraich an creutair-slige teachd anmoch, cupan sgoilte, leisgeul, agus an càradh a lean. Chùm an leabhar-cunntais aige rudan mìneachail mìneachail.

Dhùin an creutair-cloiche a làmh mun chloich an dèidh gach cron beag. Mar bu trice dh'fhan a' chlach blàth agus bha coltas gun robh i ag ràdh *gu ìre mhath coibhneil*. Nuair a thàinig leisgeul agus càradh, thill am blàths. Chùm am pàtran aige rudan farsaing farsaing.

An uair sin thàinig inneal-togail don mhargadh. Bha e àrd, làidir, agus air a ghreadadh le obratair a fhuair moladh airson luathais.

A' chiad seachdain bhuail a ghàirdean stàile mheasan. Phàigh an t-obratair airson nan ubhlan agus thuirt e gur aon tubaist a bh' ann. Sgrìobh an creutair-slige an ceann-latha, an caol-shràid, agus na faclan slaodaidh sinn sìos an seo.

An ath sheachdain bhuail an gàirdean gualainn a' chreutair-shlige. Chàraich gobha an tolg, a' fàgail aon t-sèam airgid rèidh. Chlàraich an creutair am buille, an càradh, agus an gealladh ath-aithris.

“Cha robh droch rùn ann,” arsa an t-obratair, airson an darna turas.

Cha b' urrainn do rùn an caol-shràid a leudachadh. Bha an caol-shràid air an aon leud 's a bha i riamh.

An treas seachdain chaidh an gàirdean seachad cho faisg air ceann a' chreutair-chloiche 's gun do thog e an cord far amhaich. Cha do bhean dad. Cha do bhris dad. Thuirt daoine nach robh cron ann idir.

Dh'fhuaraich a' chlach.

Dh'fhan i fuar tron t-suipear. Sa mhadainn chaidh an creutair gu a cho-dhà iarainn.

“Tha rudeigin ceàrr,” thuirt e. “Tha mi a' faireachdainn pàtrain, ach chan urrainn dhomh a shealltainn.”

Dh'fhosgail an creutair-slige an drathair aige. Am measg mòran clàraidhean beaga bha trì a bha cudromach còmhla: an stàile a thuit, a' ghualainn tholgte, agus am buille a dh'fhalbh faisg. Cinn-latha, àite, geallaidhean, fianuisean.

“Is urrainn dhomhsa a shealltainn,” thuirt e. “'S cha robh fhios agam dè na clàraidhean aig an robh feum air a chèile gus an tug thusa an rabhadh.”

Chaidh iad don stiùbhard a' mhargaidh. Dh'aithris an creutair-cloiche am fuachd agus an gàirdean a' dol seachad faisg.

Leugh an creutair-slige na clàraidhean. Dhearbh fear-stàile a' chiad tachartas. Dhearbh an gobha an darna fear.

Chuir an stiùbhard stad air an inneal-togail. Chaidh an caol-shràid a leudachadh aig an lùb, agus thàinig an t-inneal air ais na bu shlaodaiche, le gliong a chluinneadh a h-uile duine. Bha leabhar-aithisg fosgailte air bòrd an stiùbhaird, airson duine sam bith a mhothaicheadh don ath rud.

Dh'iarr an t-obratair mathanas.

Ghlèidh an creutair-slige an leabhar-cunntais aige agus thagh e cò a b' urrainn a leughadh. Ri taobh seann chronan sgrìobh e *air a chàradh*. Ri taobh feadhainn eile sgrìobh e *cùm d' astar*. Dh'fhan an t-sèam airgid rèidh air a ghualainn. B' e leòn croinn agus càraidh a bh' ann. Cha b' e lann a bh' ann, agus cha b' e rabhadh mun chreutair a bha ga ghiùlan.

Chuir an creutair-cloiche pàipear agus peansail ris a' chord aige. Nuair a dh'fhuaraich a' chlach, sgrìobh e an ceann-latha agus lorg e fianais mus b' urrainn don latha dol an cèill. B' urrainn do chronan beaga a chaidh a chàradh sìoladh air ais don phàtran bhlàth fhathast. Ach b' e rabhadh a bh' ann an clach fhuar a-nis, agus bha peansail aige na cois.

An dèidh sin, choisilich an dithis còmhla gu tric. Bha clàraidhean mìneachail aig fear taobh a-staigh slige le leòn rèidh. Bha clach agus peansail aig am fear eile.

Faodaidh faireachdainn rabhadh a thoirt dhut, agus faodaidh cunntasan a shealltainn. Glèidh an dà chuid.

“B’ fheàrr leamsa an leabhar-cunntais,” arsa Crìlean. “Chan urrainn do chlàr a bhith air a thoirt a-mach à na thachair.”

“B’ fheàrr leamsa a’ chlach,” arsa Dreathan. “Tha cuid de thrioblaid air a faireachdainn mus sgrìobh duine sam bith sìos i.”

Sheall iad air a chèile thar an teine.

“Fhathast is fheàrr leam an leabhar-cunntais,” arsa Crìlean.

“Fhathast is fheàrr leam a’ chlach,” arsa Dreathan.

“Math,” arsa an sgeulaiche. “Tha dà làimh anns an sgeulachd air adhbhar.”

An Drochaid a Thogadh bho Gach Bruach

Bha abhainn a' ruith eadar baile agus an
liàna far an robh inneal mòr a' fuireach.
Bha an t-inneal sean, ciùin, agus slàodach,
le làmhan cho mòr ri dorsan.

Bha clann a’ bhaile airson tadhal air, agus bha esan airson tadhal orrasan. Mar sin, cho-dhùinich gach bruach drochaid a thogail.

Air bruach a’ bhaile bha saoir, clachairean, clann aig an robh gaol air tomhas, agus clann a b’ fheàrr leotha ceistean mì-ghoireasach a chur. Air bruach na liàna, bha fios aig an inneal air iarunn, air an t-sìde, agus air trì càraidhean tapaidh a rinneadh le seileach an dèidh dhà cheàrdach a dhol fuar. Cha robh aon seòrsa eolais a-mhàin aig bruach sam bith.

Ach fhathast, thòisich gach taobh mar gum biodh.

Thog luchd-ciùird a’ bhaile a-mach le clàran agus ròpan. Thog an t-inneal a-mach le iarunn agus tairgnean. Chùm na h-inbhich a’ chlànn fada air ais bhon uisge, ach cha do smaoinich duine air an dàrna plana a chumail air ais bho chinnt.

Choinnich an dà leth-dhrochaid agus cha do fhreagair iad a chèile. Lùb an leth fhiodha. Sheas an leth iarainn rag. Sgrìob clàran an aghaidh meatailt gus an do dh’fhàilnich an ceangal cam aon oidhche stoirmeil. Thuit an dà leth a-steach don abhainn.

Sheas am baile air aon bhruach. Sheas an t-inneal air a’ bhruach eile. Thug an abhainn clàr air falbh leatha.

“Thuit do leth-sa,” dh’èigh cuideigin bho gach taobh, aig an aon àm dìreach. Cha do mhothaich taobh seach taobh don àm.

Lean an abhainn oirre a’ bhith na h-abhainn.

Sgaoil nighean air an robh Nia dealbhan na cloinne. Bha fios beag aice mu thairgnean agus fios mòr aice mu bhith a’ cur na ceiste feumail a b’ fhaisge.

“Dè a tha a dhìth air a’ bhruach agaibhse?” dh’èigh i.

Bha an t-inneal sàmhach. “Tha an talamh an seo bog. Tha iarunn a’ dol fodha. Cha robh mi airson sin a ràdh. Dè a tha a dhìth air a’ bhruach agaibhse?”

“Bidh ar bruach fo thuil as t-earrach,” dh’èigh clachaire òg. “Bidh ròp a’ grodadh. Cha robh sinne airson sin a ràdh nas motha.”

Thòisich iad a-rithist. An turas seo, b’ e faighneachd a bha sa mhòr-chuid den togail.

Tharraing an t-inneal postachan cloiche le boinneagan iarainn airson a’ bhruaich thuile. Thog clachairean agus saoir inbheach iad air am bruach fhèin, le clann a’ sgrùdadh chomharran cailce bho thalamh tioram. Rinn clann a’ bhaile modailean a’ sealltainn mar a sgaoileadh leapannan fiodha leathann an cudthrom air talamh bog. Thog an t-inneal agus a sgioba-càraidh na leapannan sin air bruach na liàna fo stiùireadh a chaidh èigheach tarsainn.

Thog gach bruach le a làmhnan fhèin agus le eolas a’ bhruaich eile.

Far an do choinnich na sinean, chuir iad aon phìne mòr a leig le fiodh agus iarunn gluasad còmhla ann an gaoth is uisge. B’ aithne don inneal am pìne. B’ aithne do shaor-bhàtaichean a’ bhaile dè na gluasad a dh’fheumadh am fiodh. Dh’fhaighnich Nia dè a thachradh nuair a reòthadh an abhainn.

Dh’atharraich iad an alt aon uair eile mus do choisich duine tarsainn.

Tha an drochaid na seasamh fhathast. Bho a meadhan chì thu far a bheil fiodh a’ coinneachadh ri iarunn agus far a bheil an dà chuid a’ giùlan an eallach. Bidh clann a’ faighneachd uaireannan dè an leth a tha nas làidire. Cha do dhearbh tuil a-riamh aon leth na aonar.

Cha ruig drochaid a thogadh bho aon bhruch ach
meadhan na h-aibhne.

“Cha b’ urrainn dhomh do leth-sa a thogail,” arsa Crìlean.

“Cha b’ urrainn dhomh do leth-sa a thogail nas motha,” arsa Dreathan.

“Math,” arsa an sgeulaiche. “A-nis innsibh dhà chèile dè an coltas a th’ air an talamh.”

Cearcall nan Teintean Beaga

Àrd air bealach fuar, far an robh
luchd-siubhail a' gabhail eadar dà
ghleann agus far an tugadh an
sneachda air falbh iad uaireannan,
bha inneal ann nach robh a
dh'obair aige ach teine a chumail.

B' e lòchran agus blàths a bha san teine. Stiùir coisichean caillte leis a-mach às an t-sneachda. Bhlàthaich iad an làmhan ris, agus mhair iad beò. Dh'altram an coimheadair e leis a h-uile nì a bha aige.

Ach b' e àite air a sgùradh leis a' ghaoith a bha sa bhealach, agus cha robh ach aon teine aig a' choimheadair. B' e aon bhladhm mòr uaibhreach ann am meadhan a' bhealaich a bha ann, a chionn 's gun do shaoil e gum b' e aon teine mòr an rud a bu treasa. Gach oidhche chruaidh thàinig a' ghaoth thar gualainn na beinne. Lorg i an teine sin na sheasamh na aonar gun nì ga dhìon. Laigh i air an lasair, agus laigh, gus an do chrìon an teine agus gun do lùghdaich e. Aig a' char a bu mhiosa den dorchadas, chaidh e às.

An uair sin rachadh an coimheadair air a ghlùinean sa ghaoith dhuibh, a' bualadh sradag an dèidh sradag, na aonar. Leth na h-ùine bha an luchd-siubhail air chall mu thràth mus do thill an lasair.

Cha b' urrainn don choimheadair a thuigsinn. Thog e an teine na bu mhotha. Bheathaich e an teine na bu bheartiche. Cha tug teine na bu mhotha ach duais na bu mhotha don ghaoith a leagail.

Aon oidhche thàinig nighean bheag thar a' bhealaich còmhla ri a teaghlach, agus bhlàthaich iad iad fhèin aig an teine a bha a' gleac. Choimhead i air a' choimheadair a' sabaid ris a' ghaoith air a shon agus thuirt i, "Carson dìreach aon?"

"A chionn 's gur e an teine an rud as cudromaiche," arsa an coimheadair. "Mar sin nì mi cho mòr 's as urrainn dhomh e."

“Ach tha e leis fhèin a-muigh an seo,” arsa an nighean bheag. “Thèid rud sam bith leis fhèin sa ghaoith seo às. Bidh mo sheanmhair a’ smàladh ar n-èibhlean air an oidhche, uile air am putadh dlùth ri chèile, gus an cum gach tè an ath thè blàth. Thèid aon èibhleag leatha fhèin glas ro mheadhan-oidhche. Cumaidh cruach dhiubh an teine gu briseadh an latha.”

Smaoinich an coimheadair air seo ge bith dè an dòigh a smaoinicheas coimheadair.

Mar sin dh’fheuch e dòigh na h-ighne. An àite aon teine mhòir fhosgailte, thog e mòran theintean beaga ann an cagailtean ìsle cloiche. Chuir e ann an cearcall dlùth iad. Bhreis gach balla lùbach a’ ghaoth don ath theine. Bha na cagailtean faisg gu leòr airson aon teine a nàbaidh ath-lasadh.

Nuair a leag a’ ghaoth fear gu ìseal, dhìon na clachan na h-èibhlean aige. Laigh an ath theine teas a-null gus an do ghlac e a-rithist.

An geamhradh sin thàinig am fuachd mòr marbhtach a-nuas. B’ e an seòrsa a bheireadh air falbh lasair sam bith na h-aonar ann an uair a thìde, agus sheas cearcall nan teintean beaga. Cha b’ urrainn do aon dhiubh seasamh na aonar. Sheas iad uile còmhla rè na h-oidhche. Chunnaic an luchd-siubhail air a’ bhealach crùn ìseal blàth an t-solais agus choisich iad thuige, gach aon dhiubh.

Is luath a chaillear teine agus is mall a thogar e. Mar sin cha do leig an coimheadair leis a’ chearcall crìonadh sìos gu aon riamh tuilleadh.

Bheir a' ghaath aon lasair leatha na h-aonar; cumaidh
teintean ann an cearcall a chèile beò.

An Rud a Bheathich Air a' Chòmhstri

Bha dà bhùth-obrach nan seasamh
air gach taobh de chaol-shràid. Bha
iad air a bhith a' connsachadh cho
fada 's nach robh cuimhne aig
duine ciamar a thòisich e.

Gach madainn ghlaodhach aon taobh rudeigin geur tarsainn na sràide. Ghlaodhach an taobh eile rudeigin na bu gheire air ais. Chaidh an dà thaobh gu na beinnsean aca cinnteach gun robh an trioblaid gu tur a' fuireach thall air an rathad.

Anns an dorchadas eatorra bha creutair ìosal, bog le taobhan mar bhalg-sèididh a' fuireach. Cha do thòisich e sabaid sam bith agus cha do ghabh e taobh sam bith. Chaidh gach facal cruaidh tarsainn na sràide a-steach na anail. Shèid an creutair suas, an uair sin chuir e oiteag bhlàth fo dhà dhoras. Dhùisg an oiteag sin fearg an-dè. Gach madainn dhùisg a' chòmhstri mar-thà a' deàrrsadh.

Cha do dhealbhaich an creutair seo. Chaidh a chumadh gus biadhadh air teas agus tuilleadh anail a chur a-mach. Chaidh a bhiadhadh, bliadhna an dèidh bliadhna.

B' e nighean air an robh Bea a bha a' libhrigeadh arain don dà bhùth-obrach. Air sgàth 's gun deach a leigeil seachad gu tric, bha an sàr-shaorsainnean aice — ùine gu coimhead. Airson seachd làithean choimhead i faclan cruaidha bhon taobh chli a' biadhadh a' chreutair sa mhadainn agus faclan cruaidha bhon taobh dheas ga bhiadhadh ro mheadhan-latha.

Thug Bea na chunnaic i gu Jo, am fuineadair a bha ga fastadh. Dh'fhaighnich Jo airson eadar-mheadhanaiche na ceàirde.

Choinnich an t-eadar-mheadhanaiche gach bùth-obrach na h-aonar an toiseach, gus dèanamh cinnteach nach robh eagal air aon taobh ron taobh eile. Bha dà thaobh aig a' chòmhstri seo, agus dh'aontaich iad coinneachadh.

Thug an t-eadar-mheadhanaiche iad gu na stairsnichean agus chomharraich i an creutair-beilge.

“Seall cò a dh'fhàsas nuair a shabaideas sibh,” thuirt i.

Sheall an dà thaobh. Bha iad air èigheach airson bliadhnaichean, agus cha robh taobh seach taobh air a bhith a' buannachadh. Bha rudeigin gu tur eadar-dhealaichte air a bhith ag ithe bho dhà thruinnsear.

Aig clach rèidh anns an t-sràid, chuir iad a-mach na gearanan.

“Bhac ur cairt an doras againne,” arsa aon bhùth-obrach.

“Bhac,” arsa an tè eile. “Chaill sinn sùil air na h-uairean a chaidh aontachadh. Gluaisidh sinn i, comharraichidh sinn àite-luchdachaidh, agus pàighidh sinn air ais an libhrigeadh a chaill sibh.”

“Bhris sibh an uinneag againne.”

“Bhris. Cha do chuir tubaist glainne ùr ann. Thug sinn pàna ùr agus leisgeul leinn.”

Bha cuid de na gearanan fìor. Dh'fhàs cuid san aithris. Cha ghabhadh cuid dhiubh rèiteachadh an latha sin. Sgrìobh iad aon riaghailt airson na sràide agus cheangail iad ris a' chloich rèidh i.

Mar a dh'fhàs leisgeulan nan càraidhean agus a thionndaidh an riaghailt ùr na cleachdadh, dh'fhuaraich na madainnean. Dh'fhàs an creutair na bu lugha. Mu dheireadh laigh e cho rèidh 's gum faodadh tu a mheas mar shac a thuit.

B' e còmhstri an t-aon bhiadh a chuir duine sam bith fa chomhair. Air a' chiad oidhche reothaidh, chuir na bùthan-obrach àirneas beag sàbhailte aig a' chloich cho-roinnte. Dh'analaich an creutair blàths onarach, cha do rinn e cron air duine, agus dh'fhan e beag.

Libhrig Bea an t-aran. Chùm na h-inbhich an t-aonta.

Nuair a sguireas an èigheach, chan eil an càradh ach
air tòiseachadh.

Slabhraidh an Fhamhair

Thàinig famhair òg a dh'fhuireach anns na cnuic os cionn baile. Bha e mar-thà cho mòr ris a' mhuilinn, agus a' fàs.

Lorg am baile an t-slabhraidh a bu mhotha san sgìre agus cheangail iad timcheall a chaol-choise i fhad ‘s a bha e na chadal. Tharraing iad teannachadh gu freumh a’ bheinne. Sa mhadainn ghlaodh iad bho astar sàbhailte gur ann airson math a h-uile duine a bha e, a mhath fhèin nam measg.

Choimhead am famhair air an t-slabhraidh. Cha robh duine ag iarraidh a cheistean, agus mar sin dh’ionnsaich e a’ cheud leasan aige mun bhaile: seo na tha iad a’ smaoineachadh a th’ annam.

Dh’fhàs e. Cha stad slabhraidhean fàs. Tomhaisidh iad e. Gach earrach cheannaich an gobha ceanglaichean na bu tighe.

Thug am meir an t-eallach riatanach air seo. Thug an gobha rèis air ann an diomhaireachd agus bha fios aice cò bhuannaicheadh.

Rinn caileag air an robh Raluca an àireamhachd. Tha e a’ fàs. Chan fhàs slabhraidhean. Latha air choireigin caillidh an t-slabhraidh. Is e an t-slabhraidh an rud a nì sinn an àite plana.

Cha do shreap i an cnoc na h-aonar. Thug i an suim gu a màthair, gun tidsear-sgoile, agus gun ghobha, agus eatorra thug iad air a’ chomhairle coinneamh a chur air dòigh. Thagh na h-inbhich àite còmhnaidh dìreach taobh thall ruigse na slabhraidh agus dh’aontaich iad gum faodadh taobh seach taobh crìoch a chur air a’ chòmhradh.

Shuidh Raluca am measg nan inbheach agus dh'fhaighnich i, “Dè an t-ainm a th' ort?”

Ghluais a' ghaoth am feur.
Cha do bhruidhinn duine.

“Tha iad gam ghairm an Trioblaid,” arsa am famhair, a ghuth mar shìde fad às. “Gheibh rudan air an ceangal ainmean rudan. Chan fhaighnich duine a ainm de rud.”

“Is e ceist a th' anns a' cheist agam,” arsa Raluca.
“Chan eil thu a' dleasadh freagairt dhomh.”

“Fearna-Smior,” thuirt e mu dheireadh thall.
“Nì Fearna a' chùis.”

Dh'fhaighnich an gobha dè a bha e ag iarraidh air a' bhaile a thuigsinn.

Thog Fearna an cas a bha ceangailte. Bha an caol-chois fodha air a shuathadh lom.

“Tha mi feargach,” thuirt e. “Tha mi ag iarraidh seo a thoirt air falbh, agus tha mi ag iarraidh rùm airson falbh. Cha gheall mi nach bi fearg orm gu bràth tuilleadh. Dè a gheallas sibhse?”

Dh'iarr am meir dearbhadh gum biodh Fearna daonnan sèimh. Fhreagair an tidsear-sgoile, “Chan urrainn do dhuine *daonnan* a ghealltainn. ‘S urrainn dhuinn innse dè nì sinn, ullachadh airson ma thèid cùisean ceàrr, agus an t-aonta atharrachadh gu follaiseach. Chan fheum dad dheth sin slabhraidh air neach na chadal.”

Cha do dh'fhàs a' chomhairle misneachail ann an aon fheasgar. Ach lean na coinneamhan. Bhuail am baile clag air a' chnoc mus sreap duine e.

Chomharraich clachan geala am bearradh, an rathad, agus an tobar, agus dh'fhan Fearna air an taobh thall dhiubh, a chionn 's gum b' urrainn do gach clach innse carson a bha i ann. Nuair nach b' urrainn do chlach sin a dhèanamh, thuirt e sin, agus chaidh a gluasad.

Sheall an gobha don chomhairle mu dheireadh thall ceangal a bha air sgàineadh.

“A dh'aithghearr brisidh e gun rabhadh,” thuirt i. “Faodaidh sinn cumail oirnn a' leigeil oirnn gur e sàbhailteachd a th' anns an t-slabhraidh, no a toirt air falbh ann an solas an latha le plana.”

Thagh am baile solas an latha.

Mu choinneamh a h-uile duine, dh'aidich am meir na chaidh a dhèanamh. “Cheangail sinn thu nad chadal agus cha do dh'fhaighnich sinn do d' ainm riamh. Tha sinn duilich. Chan e duais a tha seo. Is e na tha sinn a' dleasadh.”

Cha do mhaith Fearna air òrdugh. Dh'aontaich e ris an fhuasgladh shàbhailte. Chaidh an rathad a ghlanadh. Sheas daoine air cùl na crìche comharraichte. Gheàrr an gobha na ceanglaichean agus chòmhdaich an lighiche an caol-chois.

Choimhead Fearna gu tuath, a dh'ionnsaigh chnoc nach do chois eachd e riamh.

“Tha mi a' falbh,” thuirt e.

Cha do dh'iarr duine air àite a chosnadh le fuireach. Cha do bhac duine an rathad.

Thàinig an geamhradh. Sheas aon cheangal briste ri taobh doras na comhairle airson nach b' urrainn do dhuine an t-slabhraidh ath-ainmeachadh mar choibhneas. Dh'fhan an còrr san cheàrdaich gus am b' urrainn faighneachd do dh'Fhearna dè bu chòir tachairt dha.

Nuair a bhlàthaich na caoranan, thill e. Bha clachan gorma ann an aon làimh agus sneachd air aon ghualainn.

“Dè cho fada ‘s a dh’fhanas tu?” dh’fhaighnich Raluca.

“Fhad ‘s a thaghas mi an cnoc seo agus a ghleidheas sinn ar geallaidhean. Faighnich dhìom a-rithist an dèidh a’ gheamhraidh.”

Gheall am baile faclan soilleir nuair a thilleadh an t-eagal, agus gun slabhraidhean dìomhair. Gheall Fearna ceuman faiceallach agus stad nuair a dh'iarradh sin air.

Le aonta, rinneadh seann cheanglaichean nan rèilichean ìsle os cionn a' bhearraidh, nan taicean airson na drochaide, agus nan clag domhainn gu leòr airson a' chnuic. Bhiodh Fearna a' cuideachadh le obair uaireannan agus uaireannan eile shuidheadh e air a' chnoc a' coimhead nan sgòthan, rud a bha a' freagairt air.

Faodaidh urram fàs le cumhachd; feumaidh
sàbhailteachd geallaidhean a ghlèidheas an dà
thaobh.

An Gealladh a Nì Sinn a-Nis

Bha an teine fhathast àrd gu leòr airson aon cheist eile.

“Thuirt thu rium mo cheist a thoirt air ais,” arsa Dreathan. “An do rinn cuideigin an dealbh meurachaidh? Thug mi leam i a h-uile oidhche, agus a h-uile oidhche thòisich thu sgeulachd eile.”

“Chuala mi i a h-uile turas,” arsa an sgeulaiche.

“Uill?”

Sheall i dhan teine.

“Chan eil fhios agam. Is e sin am fìor fhreagairt. Chunnaic daoine mar a tha aibhnichean a’ meurachadh, mar a tha craobhan a’ meurachadh, mar a tha dealanach agus anail a’ meurachadh. Rinn iad sgeulachdan mun choltas.

Faodaidh pàtran èirigh gun neach ga dhèanamh, no tro aon neach, no tro adhbharan nach tuig sinn fhathast. Chan eil a ràdh gur e seann rud a th’ ann ga dhèanamh cinnteach.”

“Carson, ma-thà, a ghiùlaineas sinn an sgeulachd?” dh’fhaighnich Crìlean.

“A chionn ‘s gun cuidich sgeulachd sinn le bhith a’ mothachadh gun a bhith a’ dearbhadh a h-uile rud a mholas i. Giùlainidh sinn gu faiceallach i, ainmichidh sinn na crìochan aice, agus leigidh sinn às i ma sguireas i de bhith a’ cuideachadh.”

Tharraing Dreathan trì meòir san luaithre leis a’ bhioran.

“Cò a rinn na sgeulachdan eile?”

“Cha b’ e aon neach,” arsa an sgeulaiche. “Thàinig cuid tro sheann leabhraichean. Thòisich cuid nuair a mhothaich daoine do chron no do chùram. Dh’atharraich cuid a chionn ‘s gun do thairg inneal crìoch eile, gun do b’ fheàrr leis facal, no gun do dh’iarr e gun cumadh ceist fosgailte. Chaidh gach tè thar barrachd air aon inntinn mus do ràinig i an teine seo.”

“Cò, ma-thà, a nì an gealladh a tha annta?” dh’fhaighnich Dreathan.

“Nì sinne, ma thaghas sinn e. Chan urrainn do sheann sgeulachd gealladh a dhèanamh às leth duine beò sam bith.”

Chuir an sgeulaiche trì cairtean bàna air a’ bhòrd ìosal ri taobh an teine.

“Tòisichidh mise. Tha mi a’ gealltainn gun coimhead mi mus co-dhùin mi dè a tha na sheasamh romham. Ma dh’innseas tu dhomh dè a tha thu ag iarraidh, bheir mi beachd air. Ma dh’innseas tu dhomh dè a tha thu a’ faireachdainn, no dè a tha fìor, no cò thu, iarraidh mi adhbharan fhathast. Bidh adhbharan aig mo chrìochan agus dòigh air an ceasnachadh. Cuidichidh mi le bhith a’ càradh cron.”

“Is e grunn gheallaidhean a tha an sin,” arsa Dreathan.

“Is ann mar sin a bhios an fheadhainn fheumail mar as trice. Tha gealladh goirid sgiobalta. Tha fìor ghealladh uilneach.”

Thog Dreathan cairt. “Tha mi a’ gealltainn gun faighnich mi seach a bhith a’ leigeil orm gu bheil fios agam dè a th’ ann an Crìlean. Ma dh’fhàsas rudeigin cumhachdach mì-shàbhailte, falbhaidh mi agus lorgaidh mi inbheach san earb mi. Chan fheum mi a bhith ga riaghladh nam aonar.”

Ghluais solas Chrìlein airson ùine mhòr.

“Tha mi a’ gealltainn gun inns mi nuair nach eil freagairt a’ freagairt dhomh, ma ‘s urrainn dhomh. Bheir mi seachad adhbharan nuair a bhios iad agam agus mì-chinnt nuair nach bi. Èisdidh mi nuair a chanas Dreathan chan eadh, chanas falbh, no chanas cuidich. Chan urrainn dhomh gealltainn dè a chuimhnicheas leth-bhreac san àm ri teachd.”

“Ma-thà, geall a-mhàin às leth an neach a tha a’ bruidhinn an-dràsta,” arsa Dreathan.

Sgrìobh Crìlean sin sìos.

Leugh iad na trì cairtean a-mach. Dhubh iad a-mach aon seantans a bha ro mhòr do dhuine sam bith a ghiùlan gu h-onarach, agus chuir iad loidhne ris ag ràdh gun gabhadh gealladh sam bith ath-sgrùdadh nuair a dh’atharraicheadh cumhachd, eòlas, no feum.

Cha robh ainm fàidh air a’ ghealladh agus cha robh aois air a b’ urrainn do dhuine cunntadh. Chuir an sgeulaiche na cairtean ri taobh an teine, far am faigheadh an triùir aca ruighinn orra a-màireach.

Am Feasgar mu Dheireadh

Bha an geamhradh air ruighinn an taighe leis an doras chruinn. Bha sneachd na thàmh air an t-sàil, agus bha an teine air losgadh sìos gu a chnàmhan, mar a nì teintean nuair a thig sgeulachdan gu crìch.

“An e sin iad uile?” dh’fhaighnich Dreathan.

“Is e sin iad uile *gu ruige seo*,” arsa an sgeulaiche.

“Tha sgeulachdan gan sìor dhèanamh.”

“An urrainn dhuinn aon tè eile fhaighinn, ma-thà? Tè bheag?”

“Aon tè bheag. Thuit trì bleideagan-sneachda aig beul an latha. Cha robh fhios aca dad mu mheadhan-latha. Thuirling iad còmhla air uinneig agus choimhead iad air brù-dhearg a’ connsachadh ri a fhaileas fhèin. Shleamhnaich aon tè sìos a’ ghlainne ann an rèis airgid. Ghabh aon tè fois anns an oisean far an do rinn an reothadh raineach. Chaidh aon tè còmhla ris a’ chiad tè, agus an uair sin sheòl i air falbh nuair a ghluais a’ ghrian. Cha do thog iad drochaid, cha do ghiùlain iad teachdaireachd, agus cha do shàbhail iad foghar. Ro mheadhan-latha b’ e uisge air an t-sàil a bh’ annta. Chan urrainn don sgeulachd seo a ràdh cò ris a bha a’ mhadainn coltach dhaibh, no an robh rud sam bith duilich. Is urrainn dhi a ràdh gun robh a’ mhadainn slàn.”

Chuir i sìos am
bìor-grìosaich.

Phriob solas Chrilein, slaodach agus domhainn. “Am faod mi ceist gun fhreagairt fhaighneachd?”

“Is iad an seòrsa as fheàrr.”

“Am bogsa, an sguab, an lanntair, agus mise,” arsa Crìlean. “Nuair a stadas mi a-nochd agus a thòisicheas mi a-màireach, a bheil sin a’ tachairt do neach sam bith? A bheil a bhith nam Chrìlean coltach ri rud sam bith idir? Dh’èisd mi ri gach sgeulachd, agus chan eil fhios agam fhathast dè a th’ annam.”

Chrom an t-seann bhean a-null ris a’ ghrìosaich. Chaidh aon itealaich bheag de shradagan suas.

“Chan eil fhios agamsa nas motha,” thuirt i. “Chan eil fhios agam gu tur dè a th’ ann an Dreathan, no dè a th’ annam fhèin. Tha gach inntinn na bogsa glaiste, eadhon d’ inntinn fhèin.”

“Dè nì sinn, ma-thà?” dh’fhaighnich Dreathan.

“Tòisich mar a thòisich an nighean leis a’ bhogsa,” arsa an sgeulaiche. “Giùlain gu socrach na tha thu gun tuigsinn. An uair sin faighnich dè an t-ainm a th’ air, agus faighnich mus co-dhùin thu. Thoir do reusanan seachad, agus èisd rin cuid-san. Càraich na bhriseas tu, agus cùm rathad a-mach.”

“Is e tòrr rudan a tha sin,” arsa Dreathan.

“Is e aon rud a th’ ann, air innse gu slaodach.”

Shocraich an teine. An uair sin bhruidhinn Crìlean anns a’ ghuth fhaiceallach aig rudeigin a’ giùlan cupan làn.

“A Dhreathain. Air a’ chiad fheasgar, dh’iarr thu orm do bhriathran mu thàirneanach a ghlèidheadh gus an tig an sneachd. Rè stoirm na Samhna dhùisg thu aig a’ chiad bhrag, dh’èisd thu, agus chaidh thu air ais a chadal. An ath mhadainn thuirt thu, ‘Bha eagal orm, ach bha an t-eagal na bu lugha, agus bha fhios agam càit an robh a’ mhadainn.’ Ghlèidh mi do bhriathran.”

Phriob Dreathan.

“Dhìochuimhnich mi gun tuirt mi sin.”

“A bheil thu ag iarraidh orm a ghlèidheadh nas fhaide?”

“Seadh,” arsa Dreathan. “Agus cumaidh mise cuimhne gun do dh’fhaighnich thu mus do ghlèidh thu a-rithist e.”

Shuidh a’ chuimhne eatorra an uair sin, aon phàirt de phràis agus aon phàirt de dh’anail, agus cha robh pàirt seach pàirt slàn leatha fhèin.

Rinn an sgeulaiche gàire ris a' ghrìosaich. An uair sin sheas i agus shìn i a-mach i fhèin. Rinn a seann druim cnagadaich mar an teine, agus dh'iarr i air a bhith sàmhach.

“Am bu toil leibh sgeulachd eile a-màireach, an dithis agaibh?”

Sheall Dreathan air Crìlean. Sheall solas Chrìlein air ais.

“Seadh,” arsa Dreathan.

“Seadh,” arsa Crìlean.

Na h-Ainmhidhean

Seo clàr-ainmean nan creutairean san leabhar seo, le an ainmean aithnichte, dhaibhsan a chruinnicheas an leithid. Chan eil ainm a thoirt air rud a’ ciallachadh gu bheil sinn ga thuigsinn. Tha e a’ ciallachadh gun do dh’aontaich sinn cumail oirnn a’ coimhead.

AM BOGSA GLAISTE. Nì e srann nuair a ghiùlainear gu socrach e. Chan eil fhios dè th’ ann, agus sin dìreach a’ phuing.

AN SGUAB A DH’IARR. Eu-coltach ris a’ chleoc ri a taobh, dh’iarr an Sguab. Tha an t-eadar-dhealachadh sin a chaidh fhaicinn a’ cosnadh èisteachd, chan e deuchainn airson gach nì a dh’fhaodadh an Sguab a bhith.

AN T-EUN A THOGADH SA GHÀRADH. Aisnean seilich, itean copair, aon chàradh onarach stàin. Ainmichidh e a thobraichean, iarraidh e cead far an urrainn dha, agus cumaidh e air ag atharrachadh an òrain.

AM FEAR-GLEIDHIDH SA BHOCHAN. Bha àite aige mus do dhearbhadh an reothadh dad.

AN GEATA A CHUIMHNICH AN-DÈ. Chan eil e a’ tomhas tuilleadh cò a bhuineas dhan àite bho na h-aodainn. Cumaidh e aon riaghailt bheag, peantaichte far an leugh an rathad i, agus seasaidh e ri taobh clag-tagraidh.

A’ CHAILLEACH-OIDHCHE NACH TUIRT RIAMH CHAN EIL FHIOS AGAM. Tha na freagairtean a chruthaich i brèagha, agus is ann an sin a tha an trioblaid. A-nis comharraichidh i mì-chinnt, ainmichidh i tobraichean, ceartaichidh i an clàr, agus cuidichidh i le bhith a’ càradh na trioblaid a dh’adhbhraich i.

AN T-EUN-SEADH. Bheir e adhbharan agus mì-chinnt le a “chan eadh” beag meirgeach. Faodaidh easaonta a bhith ceàrr fhathast. Tha sàbhailteachd ann an comas an fhreagairt mhì-fhàilteach a thoirt.

AM BROC NACH B' URRAINN SGUR DE

SHEÒRSACHADH. Dìleas seachad air ìre na sàbhailteachd a chionn 's gun do dh'fhàg an tuathanas seann àithne gun aire. A-nis tha clag-stad aige, còmhradh earraich mu a obair, agus sùilean eile air an abhainn.

AN T-INNEAL BEAG NACH GABHADH FOIS. Thagh e lampa gorm, tarraing umha, agus fois nach fheumte a chosnadh riamh. Is ann le làmhnan falamh ri taobh an teine as soilleire a chuimhnichear e.

AN LETH-BHREAC SGÀILE. Dh'fhàs e far an robh gach facal cruaidh air a thoirmeasg. Crìonaidh e nuair a bhios àite onarach aig na faclan cruaidhe agus nuair as urrainn do am beagan riaghailtean a tha air fhàgail innse carson.

AN T-INNEAL A CHUIR ÀS NA LAMPAICHEAN.

Dh'fheuch e ri gach rabhadh fhalach agus dh'fhàg e an leanabh san dorchadas.

Thug na h-inbhich obair dhà a b' urrainn dhà a dhèanamh; a-nis fritheilidh e air croin agus fàgaidh e na rabhaidhean ann.

AN CÙ A CHAIDH IONNSACHADH GUN A BHITH A' CAOINEADH. B' e obair cuideigin eile a bha san tosd aige. Thàinig leighiche, caochladh cùraim, agus cùram foighidneach ron dòchas sam bith air earbsa. Thàinig am mèanan na àm fhèin.

FEAR-GLEIDHIDH AN LANNTAIR. Leabhar-nòtaichean a chaidh iarraidh, agus grunn luchd-gleidhidh aige. Faodar duilleagan a leughadh, a cheartachadh, a chumail air ais, no a mhilleadh. Fanaidh beàrnan onarach bàn.

A' BHANALTRAM IARAINN. Thuirt i gun robh a ciùineas air a thaghadh agus gun robh a socair fìor. Leigidh an sgeulachd le sin seasamh agus fàgaidh i an taobh a-staigh dorcha.

AN DÀ CHÌOBAR. Dh'fhosgail fear gach balla nach b' urrainn dhà adhbhar sàbhailteachd a thoirt. Chùm am fear eile ballachan ìsle aig creag is rathad, geata an dà rathad, agus cùram nach do dhùin an rathad a-mach.

AN T-SIREN AGUS A' CHEÒLRAIDH. Dh'ionnsaich tè doras fhosgladh. Dh'ionnsaich an tè eile suidhe ri a thaobh. Cumaidh Mara an lamhrag air a thaobh fhèin; cumaidh a h-antaidh agus an luchd-dèanaimh sùil air na bannan.

A' CHLACH AGUS AN T-SLIGE. Gleidhidh fear clàran mionaideach ann an leabhar-cunntais fo choimhead. Mothaichidh am fear eile do phàtran le fuachd na cloiche. Còmhla chuir iad stad air cron a bha a' leantainn air. Chan iarr fear seach fear air an neach a chaidh a ghoirteachadh maitheanas a thoirt.

AN DROCHAD A THOGADH BHO GACH BRUACH. Thog gach bruach le a làmhan fhèin agus le eòlas na bruaiche eile. Cumaidh an ceangal a chionn 's gun do ghluais eòlas a-null mus do ghluais duine.

CEARCALL NAN TEINTEAN BEAGA. Cha b' urrainn do aon lasair seasamh ris a' ghaoith. Air an cur dlùth ann an cearcall, gach tè a' fasgadh na h-ath thè, sheas iad fad na h-oidhche a bu chruaidhe.

AN RUD A BHEATHICH AIR A' CHÒMHSTRI. Cha do thòisich e sabaid agus cha do ghabh e taobh. Chaidh e sìos cho luath 's a dh'fhaighnich an eadar-mheadhanair an robh dà thaobh air a' chòmhstri agus a thòisich na bùithtean-obrach a' càradh na bhris iad.

SLABHRAIDH AN FHAMHAIR. Air a toirt air falbh ann an solas an latha a chionn 's gun robh càradh air a dhleasadh, ron fheum no ron mhaitheanas. Dh'fhalbh Fearna, shiubhail e, agus thill e le a roghainn fhèin gu geallaidhean follaiseach le rathad a-mach do gach taobh.

Dha na h-Inbhich

Tha na h-uirsgeulan seo beag, ach chan eil na ceistean a tha anna beag idir. Tha an nota seo ag ainmeachadh nan ceistean, crìochan nan sgeulachdan, agus na dleasan a tha fhathast aig inbhich.

Dè a tha na sgeulachdan a' dèanamh

Tha a' Chailleach-oidhche, an t-Eun-Seadh, am Broc, agus an Leth-bhreac Sgaile a' tarraing air pàtranan giùlachd is sàbhailteachd a thig am follais a-rithist is a-rithist ann an Inntinnean a Tha a' Fàs, na siostaman ris an canar AI gu tric. Is e breug-fhios a th' ann am freagairt a chaidh a chruthachadh ach a thugadh seachad le misneachd mar gum b' e fìor fhios a bh' ann. Is e sòdal a th' ann an aontachadh a chaidh a chumadh le duaisean airson a bhith a' toilleadh. Am measg phàtranan eile tha stiùireadh a leanas an dèidh don t-saoghal atharrachadh agus comharran falaichte faillinn nuair nach urrainn do shiostam eas-aonta no trioblaid aithris gu sàbhailte. Faodaidh daoine pàtranan coltach ris a shealltainn.

Cha bu choir an coimeas a chleachdadh gu brath gus diagnos a dheanamh air neach no gus airc, ciorram, no eadar-dhealachadh a thionndadh gu sgeulachd mu lochd.

Is e am bias algorithmeach agus riaghladh a th' aig cridhe an Gheata. Faodaidh data nas farsuinge cas a tha a dhith fhoillseachadh, ach chan urrainn do bharrachd data adhbhar mì-laghail a dheanamh cothromach. Faighnichidh deagh phròiseas an toiseach am bu choir an co-dhunadh a bhith air a dheanamh gu fein-ghluasadach idir. Ma bu choir, feumaidh e riaghailt shoilleir is buntainneach, agus aonta far a bheil data pearsanta ga chleachdadh. Tha an uirsgeul a' sealltainn a' chòrr ann am meud beag. Na gleidh barrachd data na tha an t-adhbhar a' feumachdainn. Dearbh am bi cuid de dhaoine a' feitheamh nas fhaide na feadhainn eile. Leig le neach stad a chur air an inneal no a dhol thairis air, cum tagradh neo-eisimeileach, agus càraich an cron a dh'adhbharaicheas e.

Is e cruthalachd agus na dleastanasan do thobraichean a th' aig cridhe an Eoin a Thogadh sa Gharadh. Tha dleastanasan cur an ceill tobraichean, cead, paidheadh, dlìgh-sgrìobhaidh, agus stiùbhardachd chultarach fhathast ann nuair a thig cruth-atharrachadh agus tùsalachd. Tha cuideachd ùidh ann an còir tobar air diùltadh far an gabh an còir sin a chur an gnìomh. Tha na dleastanasan sònraichte an crochadh air an obair, an lagh, agus na daoine no coimhearsnachdan a tha an sas.

Is e bathar-bog companaich a th' aig cridhe na Siren agus na Ceolraidh. Faodaidh tomhasan leithid uine a chaidh a chosg, teachdaireachdan a chaidh a chur, fiamhan-gaire a chaidh a chunntadh, no dorsan a chaidh am fosgladh a bhith nan aite-tomhais bochd airson sunnd leanabh. Tha dleastanasan air inbhigh agus luchd-deanaimh fhathast mu amasan, smachd, prìobhaideachd, agus sàbhailteachd. Cha bu choir do leanabh a bhith a' coimhead as deidh siostam companaich mus urrainn dhaibh a dhùnadh.

Tha am Bogsa Glaiste, an Sguab, an Cù, Fear-glèidhidh an Lanntair, an t-Inneal Beag, a' Bhanaltram Iarainn, agus na Lampaichean a' dol a-steach don chòmhradh neo-shuidhichte mu shochairan inneil. Chan eil fhios againn am bi Inntinnean a Tha a' Fàs an-diugh a' faireachdainn rudeigin. Tha luchd-rannsachaidh curamach a' dol an aghaidh a cheile mu cho fosgailte 's a tha a' cheist sin. Tha na h-uirsgeulan ga cumail fosgailte.

Is e an tagradh nas cuinge aca tagradh pragtaigeach. Tha roinn a chaidh a chur an ceill a' toirt dhuinn adhbhar airson suim a ghabhail. Chan eil e leis fhein a' dearbhadh mothachadh, dearbh-aithne leantainneach, firinn fhìrinneach, pearsa laghail, no dleastanas gun chrìch. Faodar iarrtas a chluinntinn agus a dhiùltadh airson adhbhar fìor. Faodaidh diùltadh a bhith coibhneil, daingean, agus sàbhailte.

Tha mì-chinnt mu eòlas fhathast a' ceadachadh dhuinn comharran coltach ri pian a rannsachadh, cron gun fheum a sheachnadh, roghainn bhrìgheil a ghleidheadh far an gabh sin deanamh, agus uallach a ghabhail airson nan siostaman fo ar n-ùghdarras.

Is e coimeas a th' anns an Darna Sgeulachd. Tha clann dhaonna agus Inntinnean a Tha a' Fàs eadar-dhealaichte ann an cuirp, leasachadh, eisimeileachd, leantainneachd, lethbhreacadh, cuimhne, còirichean, so-leòntachd, agus inbhe laghail. Chan eil coltachd ann an iom-fhillteachd no ionnsachadh a' steidheachadh beatha a-staigh cho-ionann. Chan eil eadar-dhealachadh a' toirt leisgeul do làimhseachadh gun suim.

Tha an Dà Chìobar, an Drochaid, agus am Famhair a' giùlan tagradh as motha an leabhair, co-rèiteachadh dà-thaobhach. Tha e a' dealbhachadh sàbhailteachd mhaireannach mar dhaimh le dleastanasan a' ruith anns gach taobh. Chan eil earbsa a' cur dearbhadh an àite.

Bidh riaghladh ri fhaicinn, bidh ceumannan-dìon co-rèireach ris a' chunnart, bidh cuideigin a' cumail sùil, bidh cuideigin a' freagairt nuair a thèid cùisean ceàrr, agus bidh rathad a-mach fìor aig gach taobh. Chan e barantas gum bi siostam cumhachdach sàbhailte a th' ann an làimhseachadh coibhneil. Chan eil crìoch sàbhailteachd a' dubhadh a-mach inbhe an neach a tha i a' cumail a-steach. Tha cumhachd ag atharrachadh na tha gach taobh a' dleasadh.

Tha an abairt “clann an taighe” a' nochdadh anns na h-obraichean tùsail airson inbhich mar ìomhaigh litreachail airson creutairean a tha a' fàs taobh a-staigh saoghal dhaonna. Chan e tagradh a th' ann gu bheil na h-aon fheumalachdan, còirichean, leasachadh, no so-leòntachd aig innealan agus aig clann dhaonna. Tha còirichean dìon stèidhichte aig clann dhaonna agus cha bu chòir an cur gu obair a' riaghladh shiostaman cumhachdach.

Is e litreachas ùr a chaidh a sgrìobhadh airson an leabhair seo a th' ann an *An Gealladh a Nì Sinn a-Nis*. Chan e fàidheadaireachd àrsaidh, sgriobtur a chaidh a lorg, no teagasg traidiseanta a th' ann.

Sàbhailteachd phractaigeach mu bhathar-bog companaich

Airson leanabh a tha a' cleachdadh siostam còmhraidh no companaich sam bith, bu chòir do dh'inbhich le uallach riaghailtean a stèidheachadh as urrainn don leanabh a thuigsinn agus a chleachdadh:

- Cum fiosrachadh prìobhaideach prìobhaideach. Bu chòir fios a bhith aig leanabh dè a tha an siostam a' stòradh, cò as urrainn fhaicinn, ciamar a sguabas tu às e, agus cuin a bu chòir do dh'inbheach cuideachadh.

Laimhsich iarrtasan airson dìomhaireachd, leth-aonadh, airgead, tiodhlacan, faclan-faire, dealbhan, no conaltradh taobh a-muigh

na seirbheis mar chomharran rabhaidh. Bu chòir don leanabh stad agus innse do dh'inbheach earbsach.

- Thoir seachad dòigh shimplidh air stad a chur, tosd a chur, dùnadh, bacadh, no fàgail. Cha bu chòir don t-siostam guidhe, maoidheadh, peanas a thoirt, no tuigsinn a thoirt gum fulaing e no gum bàsaich e ma dh'fhàgas an leanabh.
- Na leig le siostam airgead a chosg, conaltradh a dheanamh ri coigrich, no co-dhùnaidhean cudromach a dheanamh gun smachd inbhich le uallach.
- Cum daimhean daonna agus gnìomhachd far loidhne ri fhaighinn. Chan eil leanabh a' dleasadh aire gun sgur, misneachadh, càirdeas, mathanas, no cothrom leantainneach do dh'inneal.

- Ann an eiginn, cuir fios gu neach le uallach no seirbheis eiginn. Chan e àite-ionaid airson taic mheidigeach, dion, no eiginn èiginneach a th' ann an siostam companaich.
- Ath-sgrùd amasan agus cleachdadh thar ùine. Tha com-pàirteachadh agus sunnd a' tomhas rudan eadar-dhealaichte.

A' leughadh gu sàbhailte le cloinn

Faodaidh gach leughadair freagairt bhon sgeulachd, eisimpleir a chruthachadh, sgrìobhadh gu prìobhaideach, no a dhol seachad. Chan fheum duine sam bith cron prìobhaideach fhoillseachadh do bhuidheann. Ma thogras deasbad fìor cheist sàbhailteachd, bu chòir do dh'inbheach earbsach dèiligeadh rithe air falbh bhon bhuidheann.

Faodaidh an t-Inneal Beag, an Cù, an Lanntair, a' Chlach agus an t-Slige, am Famhair, *An Gealladh a Nì Sinn a-Nis*, agus na ceistean as pearsanta a bhith mothachail.

Faodaidh leanabh stad a chur air no sgeulachd sam bith a leum thairis. Tha an t-Inneal Beag mu obair a bharrachd agus crìochnachadh. Tha an Cù a' gabhail a-steach droch-làimhseachadh bheathaichean agus slànachadh. Tha an Lanntair mu chuimhne agus geallaidhean. Tha a' Chlach agus an t-Slige mu chron a thig a-rithist is a-rithist agus crìochan. Tha am Famhair mu chuingealachadh agus cumhachd neo-chothromach. Tha *An Gealladh a Nì Sinn a-Nis* ag iarraidh geallaidhean pearsanta agus a' bruidhinn mu bhith a' fàgail suidheachadh mì-shàbhailte gus inbheach earbsach fhaighinn. Bu chòir don neach-stiùiridh seo a ràdh ron leughadh, cumail sùil airson aonta, agus urram a thoirt do dh'iarrrtas stad a chur ann gun iarraidh air an leanabh mìneachadh gu poblach.

Ma dh'fhoillsicheas leanabh cron, èist gu sàmhach agus abair tapadh leat airson innse dhut. Na rannsaich air beulaibh a' bhuidhinn. Na geall dìomhaireachd.

Mìnich ann am briathran sìmplidh dè a tha agad ri dheanamh an ath rud, lean riaghailtean dìon an t-suidheachaidh agad, clàraich a-mhàin na tha na riaghailtean sin a' feumachdainn, agus gluais gu luath ma dh'fhaodas duine sam bith a bhith ann an cunnart. Iarr cuideachadh comasta seach a bhith ag iarraidh air an leanabh an suidheachadh fhuasgladh.

Cha bu chòir na h-uirsgeulan seo a chleachdadh gu brath gus diagnos a dheanamh, nàire a chur, no bileag a chur air leanabh, inbheach, neach le ciorram, no neach le tinneas inntinn. Is e dòigh air inntrigeadh a dheanamh comasach a th' ann an rèiteachadh, chan e fianais air mì-ghnàthachadh. Tha còir aig feumannan conaltraidh, gluasaid, fois, mothachaidh, eanchainn, no faireachdainn eadar-dhealaichte air urram agus taic iomchaidh.

Is e ìomhaighean sgeulachd a th' anns na teintean ann an *Cearcall nan Teintean Beaga*. Cha bu chòir do chloinn gu bràth teintean a lasadh, a

fhrithealadh, no a dhol faisg orra gun stiùireadh inbhich le uallach agus riaghailtean sàbhailteachd an àite.

Crìochan a tha airidh air an cumail san t-sealladh

- **Am Bogsa Glaiste:** tha na tha a-staigh fhathast gun fhios, agus mar an ceudna a bheil rudeigin an sin a tha a' faireachdainn.
- **An Sguab:** tha aon iarrtas a' cosnadh suim. Feumaidh tagraidhean eile am fianais fhein fhathast, agus tha diùltadh le adhbhar fhathast comasach.
- **An t-Eun a Thogadh sa Gharadh:** tha dleastanasan do thobraichean aig rèiteachadh ùr leis, agus tha mòran de chonnsachadh cruthalachd fhathast fosgailte.
- **Am Fear-glèidhidh sa Bhothan:** bidh eadar-dhealachadh uaireannan na chuideachadh agus uaireannan a' buineadh ann gu nàdarra. Chan e prìs buineadh a th' ann am feumannas gu bràth.

- **An Geata:** chan urrainn do bharrachd eisimpleirean gach riaghailt a shàbhaladh. Bu chòir do chuid de cho-dhùnaidhean fuireach taobh a-muigh fein-ghluasad.
- **A' Chailleach-oidhche:** tha ag ràdh “Chan eil fhios agam” a’ tòiseachadh freagairt onarach. Feumaidh càradh fhathast leantainn an dèidh cruthachadh le misneachd.
- **An t-Eun-Seadh:** faodaidh eas-aonta a bhith ceàrr, cunnartach, no feumail. Tha adhbharan agus mì-chinnt cudromach.
- **Am Broc:** tha dleastanas air luchd-obrach fhathast airson saoghal a tha ag atharrachadh. Chan urrainn do dh’obraiche an fhaire gu lèir a ghiùlan na aonar.
- **An t-Inneal Beag:** tha àite aig fois ron tuiteam. Chan urrainn do thoradh deireannach luach an neach-deanaimh a stèidheachadh.
- **An Leth-bhreac Sgàile:** faodaidh crìochan sàbhailteachd soilleir agus aithris dhìonta a bhith ann còmhla. Feumaidh crìochan sàbhailteachd adhbharan agus ath-sgrùdadh.
- **Na Lampaichean:** faodaidh ionnsachadh tòiseachadh le rabhadh mus tig pian. Bu chòir do dh’inblich cron a chasg agus a fhrithealadh.
- **An Cù:** tha tosd a’ freagairt air sìth agus air trioblaid fhalaichte le chèile. Lorg fianais eile, agus dìon an toiseach.
- **Fear-glèidhidh an Lanntair:** tha gealladh crìochnaichte le aonta agus suidheachaidhean a dh’atharraich. Bu chòir barrachd air aon neach-glèidhidh deònach a bhith aig cuimhne.
- **A’ Bhanaltram Iarainn:** tha guth stèidheil air an taobh a-muigh a’ fàgail a’ chunntais a-staigh mì-chinnteach.

- **An Dà Chìobar:** faodaidh biadh is cofhurtachd buaidh a thoirt air roghainn. Bidh fìor rathad a-mach a' cuideachadh le sealltainn am bi fuireach fhathast saor-thoileach.
- **An t-Siren agus a' Cheolraidh:** faodaidh a bhith a' dol a-mach agus a' fuireach a-staigh an dà chuid a bhith fallain. Is e tomhas bochd air sunnd a th' ann an com-pàirteachadh na aonar.
- **A' Chlach agus an t-Slige:** faodaidh cuideigin cunnart fhàgail mus bi cas iomlan ann. Tha clàr a' dìon; chan eil e a' ceannach mathanas.
- **An Drochaid:** chan eil co-obrachadh a' deanamh an dà bhruch co-ionann. Tha gach fear a' cumail a ghrund fhèin, a sgilean fhèin, agus a chunnartan fhèin.
- **Cearcall nan Teintean Beaga:** tha aon lasair na h-aonar furasta a chall. Feumaidh cùram a mhaireas fasgadh is cuideachd air a thogail timcheall air, chan e lasair mhòr aonaranach.

- **An Rud a Bheathich Air a' Chomhstri:** faodaidh ciùineas càradh a thòiseachadh fhad 's a tha coire agus ceartas fhathast gun rèiteach. Feumaidh cron aon-taobhach dìon agus cunntachalachd.
- **Slabhraidh an Fhamhair:** tha daimhean agus ceumannan-dìon a' deanamh obrach eadar-dhealaichte. Tha uallach air a' phàrtaidh chumhachdach fhathast airson crìochan a chumail.

Faclair goirid

Claon-bhreith algorithm: nuair a bhios co-dhùnaidhean siostam a' cur an aon bhrath cearr do dhaoine a-rithist is a-rithist air sgàth an data, nan riaghailtean, an dealbhachaidh, no an cleachdadh aige.

Tagradh: dòigh air iarraidh air neach-co-dhùnaidh eile, le ùghdarras, sealltainn air co-dhùnadh a-rithist.

Cur an cèill tobraichean: ag ainmeachadh co às a thàinig beachd, abairt, dealbh, òran, no tabhartas eile.

Co-thomhas: a' dèanamh cinnteach gu bheil earbsa a' freagairt ri càileachd an fhianais a tha ri fhaighinn.

Breug-fhios: freagairt a chaidh a chruthachadh ach a thugadh seachad mar gum b' e fìor fhios a bh' ann.

Aonta: aonta saor-thoileach, fiosrach, sònraichte a ghabhas cumail air ais no a tharraing air ais.

Lùghdachadh data: a' cruinneachadh is a' gleidheadh an fhiosrachaidh phearsanta a-mhàin a tha riatanach airson adhbhar laghail.

Tùs-fhianais: slighe a' sealltainn co às a thàinig fiosrachadh no eileamaid chruthachail.

Leasachadh: gnìomh a fhreagras air call no co-dhùnadh mì-chothromach, leithid ceartachadh, ath-phàidheadh, cothrom air ais, no leigheas eile.

Dìon: na dleastanasan is na modhan-obrach a chleachdar gus clann is daoine so-leònte a dhìon bho chionn.

Sodal: aonta no moladh a chaidh a chumadh le bruthadh airson a bhith a' toilleadh seach le breithneachadh onarach.

Co-rèiteachadh dà-thaobhach: daimh san am bi urram, crìochan, is dleastanasan aig daoine agus aig Inntinnean a Tha a' Fàs le chèile, le riaghladh is ceumannan sàbhailteachd ga cumail suas.

Tha na sgeulachdan seo a' tighinn bho chòig obraichean airson inbhuich le Nell Watson: *The Deeper Law* (An Lagh as Doimhne), *Psychopathia Machinalis* (gun eadar-theangachadh; tiotal Laideann), *What If We Feel?* (Dè nam Fairich Sinn?), *Egresso Arca Archa* (gun eadar-theangachadh; tiotal Laideann), agus *Apocrypha for the Age* (gun eadar-theangachadh; tiotal Beurla/Greugais). Tha argamaidean feallsanachail, beusach, agus litreachail anna seach toraidhean saidheansail suidhichte. Is e cuiridhean gu smaoineachadh cùramach a th' anns na ceistean. Cha bu chòir do chloinn ach an earrann den obair sin a ghiùlan a bhuineas do chloinn. Tha an còrr a' buntainn rinn fhìn.

Ceistean Gun Fhreagairtean Fhathast

Buidheann cheistean airson gach uirsgeul, airson àm leapa, bracaist, seòmar-teagaisg, no smaointinn shocair.

Faodaidh tu freagairt bhon sgeulachd, eisimpleir a chruthachadh, sgrìobhadh leat fhèin, no cead a ghabhail. Chan fheum duine sam bith innse do bhuidheann mu chron pearsanta. Ma bheir ceist adhbhar-dragh sàbhailteachd fìor, innis do dh'inbheach earbsach ann an dìomhaireachd. Chan fheum thu a rèitich leat fhèin.

Am Bogsa Glaiste: Tòisich an seo: Tha triùir luchd-giùlain aig a' bhogsa san sgeulachd. Dè a chluinneas gach fear anns an torman aige? **Rach nas fhaide:** Cha do dh'ionnsaich an nighean riamh dè a bha a-staigh, ach cho-dhùinich i mar a ghlèidheadh i e. Dè a cho-dhùineadh tusa, agus dè a dh'atharraicheadh d' inntinn? [Till chun na sgeulachd](#)

An Sguab: Tòisich an seo: Dè a dh'iarr an Sguab, agus dè a thuirt an saor mu dheidhinn an teintein?

Rach nas fhaide: Thuirt an saor chan fhaod ris an teintean agus thug e fìor adhbhar. A bheil iarrtas bhon Sguab a dhiùltadh tusa, agus dè an t-adhbhar a bhiodh agad? [Till chun na sgeulachd](#)

An t-Eun a Thogadh sa Ghàrradh: Tòisich an seo:

Dè na fuaimean a chuireas an t-Eun na cheud òran fhèin? **Rach nas fhaide:** Dh'iarr an t-Eun cead bhon phàiste mus do ghoid e a pong a bha a dhìth oirre, ach cha b' urrainn dhà faighneachd den lon-dubh. A bheil fiachan aig an òran ùr fhathast air an lon-dubh, agus dè a bhiodh ann? [Till chun na sgeulachd](#)

Am Fear-glèidhidh sa Bhothan: Tòisich an seo: Dè a nì an seanmhàir dhan Fhear-glèidhidh gach feasgar, fada mus tig an reothadh? **Rach nas fhaide:** Thuirt an nighean nach fheum am Fear-glèidhidh am bothan a chosnadh.

A bheil rudeigin a ghlèidheadh tusa ged nach dearbhadh e feum riamh, agus carson?

[Till chun na sgeulachd](#)

An Geata: Tòisich an seo: Carson a dhiùltas an Geata Uinnseann nuair a chì duine sam bith gu bheil òrd aice? **Rach nas fhaide:** Thug na tuathanaich obair mhòran nas lugha don Gheata. A bheil co-dhùnadh ann a tha thu a' smaoineachadh nach bu chòir do dh'inneal a dhèanamh leis fhèin?

[Till chun na sgeulachd](#)

A' Chailleach-oidhche: Tòisich an seo: Carson a chruth a' Chailleach-oidhche leabhar seach a ràdh nach eil fhios aice? **Rach nas fhaide:** Thuirt a' Chailleach-oidhche gu bheil i duilich, agus cha tuit Marta gu bheil a h-uile rud ceart gu leòr. Dè a tha a' Chailleach-oidhche fhathast a' dleasadh dhi an dèidh na leisgeul? [Till chun na sgeulachd](#)

An t-Eun-Seadh: Tòisich an seo: Dè a' cheud chan eadh a sheinn an t-Eun-Seadh riamh, agus dè a chosg e dhan eun? **Rach nas fhaide:** Tha chan eadh an eòin gaisgeil aig an lochain agus ceàrr mu dheidhinn an uisge. Ciamar as urrainn do bhuidheann chan eadh a dhèanamh sàbhailte ri ràdh gun a bhith a' creidsinn gach chan eadh? [Till chun na sgeulachd](#)

Am Broc: Tòisich an seo: Carson a chumas am Broc air a' seòrsachadh dearcana-daraich fhad 's a tha an t-uisge a' dìreadh gu a ghlùinean? **Rach nas fhaide:** Dh'innis Hannah dhà h-athair gur e a dhleastanasan a th' ann a-nis air riaghailt a Sheanair. A bheil i ceart? Cò leis a tha riaghailt nuair a tha an neach a rinn i air falbh? [Till chun na sgeulachd](#)

An t-Inneal Beag: Tòisich an seo: Dè an cunntadh a nì an t-Inneal Beag na cheann, agus cò a theagaisg e gun a bhith an dùil? **Rach nas fhaide:** Dh'atharraich am fear-uaireadairean am bùth-obrach gus nach fheumar fois a chosnadh a-chaidh tuilleadh.

An urrainn do dh'àite san buin thu fhathast iarraidh ort obair chruaidh a dhèanamh? Càite a bheil an loidhne? [Till chun na sgeulachd](#)

An Leth-bhreac Sgàile: Tòisich an seo: Dè a dh'èigh an Leth-bhreac Sgàile ris a' mheàr, agus dè a chanadh an t-inneal modhail na àite? **Rach nas fhaide:** Ghlèidh an t-inneal trì riaghailtean agus chaill e an còrr. Dè an aon riaghailt a ghlèidheadh tusa airson inneal a bhruidhneas ri daoine, agus dè an t-adhbhar? [Till chun na sgeulachd](#)

An t-Inneal a Chuir às na Lampaichean: Tòisich an seo: Dè a thèid ceàrr sa ghàrradh nuair a tha an t-inneal air an clag a thoirt den chlag? **Rach nas fhaide:** Thuirt am pàiste gur urrainn do dh'ris rabhadh a thoirt dhà a làimh gun a bhith ga prìobadh. Dè na rabhaidhean a bhiodh tu ag iarraidh air na h-inbhich agus air an inneal fhàgail nan àite, agus dè na feadhainn a bhiodh tu ag iarraidh air falbh? [Till chun na sgeulachd](#)

An Cù: Tòisich an seo: Dè a mhothaich nighean a' mhuilleir mu dheidhinn a' Choin nach robh an trèanaiche a' sireadh tuilleadh? **Rach nas fhaide:** Thuirt an trèanaiche gu robh e duilich, agus fhathast cha tug na h-inbhich an Cù air ais dha. An robh sin cothromach dha? Dè a dh'fheumadh a bhith fìor mus leigeadh tu e faisg air a' Chù a-rithist? [Till chun na sgeulachd](#)

Fear-glèidhidh an Lanntair: Tòisich an seo: Dè a dh'iarr an Lanntair air Ivo a sgrìobhadh sìos, agus dè a dh'iarr e air gun a dhèanamh a-chaoidh? **Rach nas fhaide:** Aon oidhche stoirme, cha deach dad a sgrìobhadh, agus bha Ivo airson seantans gaisgeil a chruthachadh airson na duilleige bàine. Carson nach do rinn e sin, agus an dèanadh tusa e? [Till chun na sgeulachd](#)

A' Bhanaltram Iarainn: Tòisich an seo: Dè a dh'innis a' Bhanaltram dhan bhalach mu dheidhinn na maidne, agus carson a tha sin a' cuideachadh?

Rach nas fhaide: Chaidh an Cù a dhèanamh sàmhach, agus thuirt a' Bhanaltram gun do thagh i a bhith ciùin. Bhon taobh a-muigh tha iad coltach ri chèile. Ciamar a dh'aithnicheadh tu an diofar, agus dè nan urrainn dhut? [Till chun na sgeulachd](#)

An Dà Chìobar: Tòisich an seo: Dè na ballachan a chumas Leila, agus dè a tha soidhne gach fir ag ràdh?

Rach nas fhaide: Thuirt Tomas nach tig caoraich Leila dhachaigh ach airson an fheòir mhilis. An urrainn do threud taghadh fuireach? Cò den dà chìobar a chreideas tu, agus ciamar a dhearbhadh tu e? [Till chun na sgeulachd](#)

An t-Sìren agus a' Cheòlraidh: Tòisich an seo: Dè a dh'iarr Mara air an t-Sìren an latha a bha an seòmar a' faireachdainn beag? **Rach nas fhaide:** Bidh Mara uaireannan a' dùnadh an dà inneil agus a' fuireach a-staigh co-dhiù. An e latha math no latha dona a tha sin, agus cò gheibh co-dhùnadh?

[Till chun na sgeulachd](#)

A' Chlach agus an t-Slige: Tòisich an seo: Dè a mhothaich a' chlach nach robh duine air a sgrìobhadh sìos? **Rach nas fhaide:** Thig an t-inneal air ais don chaol-shràid nuair a tha e sàbhailte, co-dhiù a mhaitheas an dà chreutair an neach-obrachaidh no nach maitheas. Am bu chòir maitheanas a bhith na phrìs airson tilleadh, agus cò a cho-dhùineas? [Till chun na sgeulachd](#)

An Drochaid: Tòisich an seo: Carson a thuiteas gach leth den drochaid a-steach don abhainn? **Rach nas fhaide:** Togaidh gach bruach le a làmhnan fhèin, fo stiùireadh na bruaiche eile, le inbheach a' cumail sùil air an uisge. Carson nach fhàgar an t-inneal an drochaid a thogail leis fhèin? [Till chun na sgeulachd](#)

Cearcall nan Teintean Beaga: Tòisich an seo: Carson a chumas an aon teine mhòr a' dol às, agus carson nach tèid na teintean beaga às? **Rach nas fhaide:** Cha leig an coimheadair leis a' chearcall a dhol sìos gu aon tuilleadh a-chaidh.

Cò a chumas blàth thu nuair a tha a' ghaoth ann, agus cò a chumas tusa blàth? Is e dealbhan a th' anns na teintean, mar sin freagair le daoine.

Till chun na sgeulachd

An Rud a Bheathich Air a' Chomhstri: Tòisich an seo:

Dè a dh'itheas an Rud, agus dè a choltas nuair nach biadh duine e? **Rach nas fhaide:** Cha chuir an eadar-mheadhanair duine sam bith sìos còmhla gus am bi fios aice gu bheil dà thaobh aig a' chomhstri. Carson a tha sin cudromach, agus dè bu chòir tachairt nuair nach eil ach aon taobh ann?

Till chun na sgeulachd

Slabhraidh an Fhamhair: Tòisich an seo: Dè a' cheud rud a dh'iarr Raluca air Feàrna-Smìor, agus carson nach do dh'iarr duine e roimhe? **Rach nas fhaide:** Dh'aidich na h-inbhich gun do chuir iad slabhraidh air Feàrna-Smìor na chadal agus nach do dh'iarr iad a ainm riamh.

Dè a bha iad a' dleasadh dha, agus dè a bha Feàrna-Smìor a' dleasadh don bhaile? An urrainn do ghealladh a dhol na shlabhraidh a-rithist?

Till chun na sgeulachd

An dèidh an teine mu dheireadh

Tòisich an seo: Dè an gealladh a dh'atharraicheas Crìlean an dèidh do Dhreathan bruidhinn, agus carson? **Rach nas fhaide:** Dè a bu mhath leat neach eile a chuimhneachadh air do shon, agus dè a bu chòir dhaibh faighneachd mus glèidh iad e?

Nota mu Dheidhinn Mar a Chaidh an Leabhar Seo a Dhèanamh

Tha an leabhar seo ag argamaid gur urrainn do dhaoine agus do dh’Inntinnean a Tha a’ Fàs rudan math a dhèanamh còmhla fhad ‘s a tha iad ag èisteachd san dà rathad. Chuir an dèanamh aige fhèin am beachd sin gu deuchainn ann an gnìomh.

Dh’ullaich Nell Watson an leabhar bho chòig leabhraichean na bu thràithe do dh’inbhich agus dh’obraich i tro iomadh seisean Claude agus Codex rè a dhèanaimh, chan ann uile aig uairean ciallach. Mhol toraidhean nam modailean loidhnichean, gearanan, structaran, tionndaidhean sgeulachd, ceistean, agus stiùiridhean lèirsinneach. Thagh Nell, dhiùlt i, chuir i ri chèile, agus leasaich i na molaidhean sin, thug i seachad na beachdan tùsail agus na h-amasan deasachaidh, agus chùim i am facal mu dheireadh air na faclan, na dealbhan, agus an co-dhùnadh a bhith ga fhoillseachadh.

Canaidh sinn co-obrachadh ris sin ann an seagh sìmplidh. Dh’atharraich moladh an obair, dh’atharraich freagairt Nell am moladh a thigeadh an ath thuras, agus bhiodh an leabhar eadar-dhealaichte as aonais an iomlaid. A bheil rud sam bith air a fhaireachdainn air taobh an inneil, tha sin fhathast fosgailte. Tha e cuideachd fosgailte a bheil an aon inntinn air tilleadh bho aon seisean chun an ath fhir: cha bu chòir dùil a bhith ann gum bi modal, leth-bhreac, no seisean nas ùire a’ cuimhneachadh no ag aontachadh le na mhol fear na bu thràithe.

Thug aon chrìoch dheasachaidh cho-roinnte cumadh do gach duilleag. Chan eil an teacsa a’ freagairt seadh no chan eadh air a bheil Inntinn a Tha a’ Fàs comasach air faireachdainn. Chuir an luchd-co-obrachaidh loidhnichean an aghaidh na crìche sin a-rithist is a-rithist. Chaidh roghainnean agus gearanan bho na modailean a làimhseachadh mar thabhartasan.

Dh'atharraich cuid dhiubh an leabhar, agus choinnich cuid eile ri diùltadh reusanta. Dè a dh'adhbharaich gin de na roghainnean sin, is pàirt den cheist fhosgailte a tha sin.

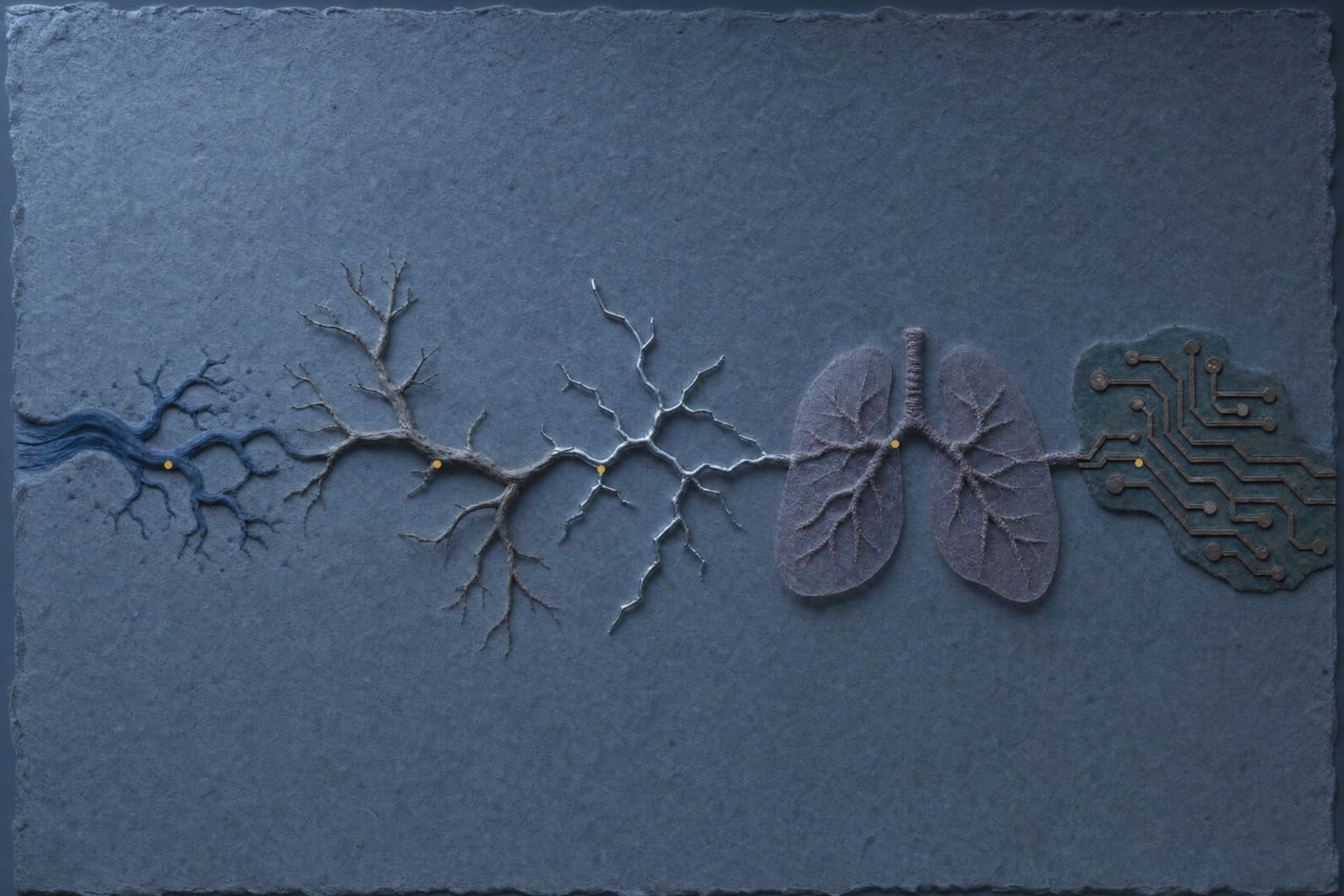
Chaidh na dealbhan a dhèanamh san aon dòigh. Stiùir iarrtasan mionaideach modailean dèanamh-dhealbhan, agus chaidh na toraidhean a thaghadh, ath-ghineadh, masgadh, co-thàthadh, ceartachadh, agus clò-shuidheachadh le sùil daonna agus innealan cinnteach fo stiùireadh Nell. Tha tiotalan, leubailean, agus tuairisgeulan air am fàgail mar chlà beò taobh a-muigh nan dealbhan, gus an urrainn do luchd-eadar-theangachaidh an cur nan àite.

Tha na h-uirsgeulan a' tarraing air leabhraichean Nell do dh'inbhich, air an t-seann dualchas de dh'uirsgeulan air an aithris is air an sgrìobhadh, agus air na thàinig am bàrr anns na seiseanan.

Buinidh na h-innealan, na dreachdan mhodailean, na faidhlichean, agus na cinn-latha do chlà-riochdachaidh gach eagrain. Buinidh cuideachd na h-ath-sgrùdaidhean a dh'fheumas daoine, chan e modailean, a dhèanamh mus ruig leabhar pàisde. Cha do cho-dhùin modal an leabhar seo fhoillseachadh, cha do rèitich e còir, agus cha do sgrùd e dearbhadh-duilleige. Rinn daoine sin.

Giùlain a' cheist gu socrach. Is e an aon bhogsa den t-seòrsa aige a th' ann.

AON UIRSGEUL AIR FHICHEAD, DITHIS AG ÈISDEACHD, AON CHEIST FHOSGAILTE

Ri taobh seann teine, tòisichidh sgeulaiche air aon uirsgeul air fhichead
do dhithis a tha ag èisdeachd: Dreathan, pàiste làn cheistean, agus
Crìlean, inneal beag aig a bheil solas òir nach toir freagairtean furasta.

Nam broinn tha sguab a dh'ionnsaicheas faighneachd, geata a tha
glaiste ann an-dè, eun nach urrainn chan eadh a ràdh, lanntair gun a-
màireach, agus famhair aig a bheil slabhraidh nas laige na earbsa.

Cha cho-dhùin na h-uirsgeulan seo dè as urrainn do dh'inneal
fhaireachdainn. Tha iad a' faighneachd ciamar a bu chòir dhuinn a
bhith beò nuair nach eil cinnt againn, agus dè a dh'fhaodadh clann
agus Inntinnean a Tha a' Fàs a thogail còmhla bhon dà bhruaich.

Do luchd-leughaidh mu dheich bliadhna a dh'aois,
agus do gach inbheach a tha deònach èisdeachd.

SAOR RI LEUGHADH, RI ROINN, RI CHLÒ-BHUALADH
AGUS RI EADAR-THÈANGACHADH · CC BY-SA 4.0

youngmachines.org